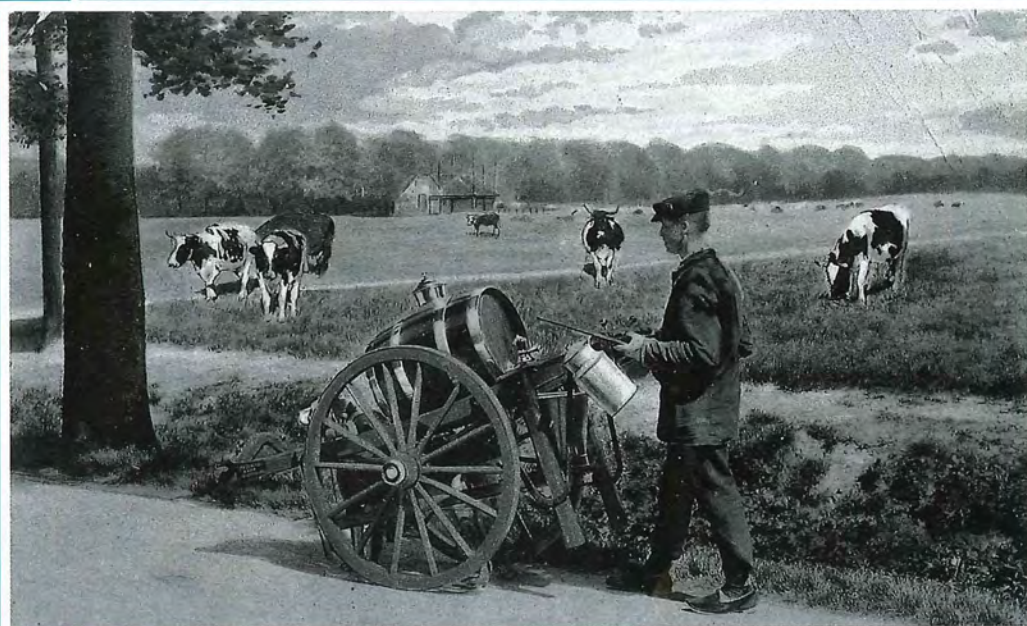

Historische Kring Maarssen

Voor erkend scharreelvees

Slagerij
Dorresteyn
sinds 1882

Nassastraat 4
Tel. 0346 - 561219
Maarssen

RADIO - T.V.

ELECTR. HUISHOUDELIJK

+ VOORDEEL + VAKMANSCHAP

+ KWIEKE SERVICE

radio en t.v. speciaalzaak

elektron

Nassastraat 9-11,
3601 BA Maarssen
telefoon: 0346-562081

Kaatsbaan 32 - Maarssen-Dorp
Tel. 0346-555380

beenmode lingerie badkleding

Langegracht 55 ☎ 0346 575343 3601 AK Maarssen

Inhoudsopgave

- 68. Colofon
- 69. Van de redactie
- 69. Kringnieuws
- 70. Ordre en Reglement op de VRACHT LOONEN der Schippers varende van
MAARSSSEN op AMSTERDAM
- 72. Onvermoede schatten in Amsterdam
- 74. In gesprek met... De laatste machinist van de polder Maarssenbroek Henk Kool
- 76. De Kaatsbaan - deel 7
- 78. Rinus Ros en zonen (80 jaar melkhandel in Maarssen)
- 84. Oprichting afdeling van de Nederlandse ChristenVrouwen Bond 65 jaar geleden
- 88. Maarssen rond 1900 - vervolg
- 98. Uit de oude schoenendoos (nr. 39) - Twee foto's waarvan bij één een vraag

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Colofon

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer 301763120000.

Bestuur: Benno Visschedijk, wnd. voorzitter
Ria Thijhuis, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 0346.575222
Aukje Wolters-Dekkers, penningmeester
Hans van Bommel
Henk Blaauw
Jan Nijhuis
Bert de Ruiter
Arie de Zwart

Lid van verdienste: C.W.P. Bloemendaal (27-02-2003), drs. W. Smits (10-02-1994)

Erelid: Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema (23-02-2006)
B. de Ruiter (21-02-2002)
J.H. Sagel (22-02-2001)
N. van Tricht (10-02-1994)
B. Visschedijk (26-02-2009)
Mevr. G.M. Willekes-van Putten (24-02-2000)

Redactie: Netty Bertens-van de Wouw, Hondiusstraat 68, 3602 PJ Maarssen,
tel.: 0346.564696, e-mail: netty.bertens@orange.nl

Immetje de Jong-Zijp, Albardastraat 2A, 3601 BN Maarssen,
tel.: 0346.561079, e-mail: jongzijp@casema.nl

Bert de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen,
tel.: 0346.563599 (verkoop losse nummers) ISSN: 1384-0967

Lidmaatschap: Het lidmaatschap kost € 12 per jaar. Opzeggen kan alleen vóór het einde van het kalenderjaar. De lidmaatschapsbijdrage dient te worden voldaan d.m.v. de acceptgirokaart (maart/april). Voor meer informatie en aanmelden als lid van de Kring kunt u contact opnemen met Aukje Wolters-Dekkers, Mozartlaan 12, 3603 BH Maarssen, tel.: 0346.579940, e-mail: aukjewolters@hetnet.nl
Eventuele stortingen op ons gironummer 2907376 t.n.v. penningmeester Historische Kring Maarssen.

Werkgroep archief/bibliotheek: Nel van Haaften en Ria Thijhuis, e-mail: riatijhuis@kpnplanet.nl

Werkgroep archeologie: Henk Blaauw, Bloemstede 193, 3608 TB Maarssen, tel.: 0346.562425

Website H.K.M.: www.historischekringmaarssen.nl

E-mailadres H.K.M.: bestuur@historischekringmaarssen.nl

Vormgeving en druk: Kaldenbach Grafische Producties - Maarssen

Van de redactie

Aanvulling op het vorige periodiek

In het vorige periodiek stond een artikel over het reglement voor de schippers op de route Amsterdam-Maarssen. Jammer genoeg was er een deel van de tekst weggevalen. We nemen in dit nummer de uitgeschreven versie van het reglement op, met de verklarende noten. Voor de bijbehorende inleiding en de illustraties kunt u terecht in ons vorige periodiek.

Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is verboden. De inhoud van de artikelen is voor de verantwoording van de auteur.

U kunt kopij voor het volgende nummer inleveren vóór **30 september 2009**.

Kringnieuws

Streekarchivariaat definitief verhuisd

Het vroegere Streekarchivariaat is uit ons eigen gemeentehuis verdwenen. Het is nu gevestigd in Breukelen en de naam is gewijzigd. Het archief omvat zaken van de gemeenten Abcoude, Breukelen, De Bilt, Loenen, Maarssen en Ronde Venen. De nieuwe gegevens zijn:

Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen (RHCVV), Schepersweg 6e, 3621 JK Breukelen, Postbus 120, 3620 AC Breukelen. Telefoon: 0346-259425; e-mail: info@rhcvectenvenen.nl en website www.rhcvectenvenen.nl.

Giften aan de Historische Kring Maarssen

Met grote regelmaat krijgen wij van leden en niet-leden spullen die betrekking hebben op oud-Maarssen. Als historische vereniging stellen wij het zeer op prijs dat we op deze manier ons archief kunnen uitbreiden.

Uiteraard is ons archief openbaar: op afspraak is alles ter inzage.

Geschenken

Van de heer Achterberg kregen we diverse foto's, waaronder van de bevrijding en van toneelvereniging DES.

De heer Van Dam gaf ons een foto van het Merwedekanaal, genomen vanaf de hoge brug.

Basisschool De Klaroen verblijdde ons met het herdenkingsschrift '1958-2008, Mr. Groen van Prinstererschool'.

De heer Bos had voor ons een groot aantal tijdschriften van historische verenigingen uit de omgeving en diverse boeken. Bovendien kregen we van hem het originele metalen stempel waarmee bij Bammens de naam Maarssen in de zinken vuilnisemmers werd gestanst.

Van de heer Tabor kregen we een oude ansichtkaart van de Van Lingebrug en enkele oude foto's.

Van mevrouw Kerkhof uit Boomstede ontvingen wij diverse zaken over de UTD uit het bezit van haar schoonvader, de heer S. Westra. Het gaat om een fraaie legpenning van Tj. Twijnstra, een luchtfoto van het bedrijf uit 1978 en diverse boeken.

De heer Brinkhof van de Machinekade schonk ons het reglement van de Maarssense Waterleiding uit 1911.

Kapper Verkroost aan de Bolensteinsestraat is, zoals bekend, met zijn zaak opgehouden. Hij is nu aan het opruimen en de Historische Kring kreeg van hem een grote stapel publicaties, waaronder vele jaargangen van het jaarboek Niftarlake.

Alle schenkers hartelijk dank. De Historische Kring is graag de gelukkige als u aan het opruimen bent! Vaak blijken zaken voor ons interessant. U kunt er elk bestuurslid voor aanschieten.

**Ordre en Reglement op de
VRACHT LOONEN
der Schippers varende van
MAARSSSEN op AMSTERDAM**

WY MARIA CATHARINA VAN TUYLL VAN SEROOSKERKEN, Douariere Baronesse van LOCHORST, Vrouwe van de Ambagts Heerlykheid van Maarssen.

Doen te weten alle en een igelijk/ dat wy op de menigvuldige klagten van veele goede In en Opgesetenen van Onsen Ambagts Heerlykheid Maarssen, wegens eenige Confusien/ resorterende op 't Schippers Veer van hier op Amsterdam, omme welke Confusien in 't vervolg voor te komen/ hebben goedgevonden en verstaan/ gelijk wy goetvinden en verstaan by desen:

Art. I.

Eerstelyk sullen de respective Schippers ider op hun Beurt/ alle dagen moeten doen varen van de Brugh een Schuyt van Maarsen op Amsterdam, en wel van den 1 April tot den 1 Mey, des voormiddags ten half elf uren/ van den 1 Mey tot den 1 September des middags ten twaalf uren / van den 1 September tot den 1 October des voormiddags ten half elf uren/ van den 1 October tot den 1 April/ des voormiddags ten half tien uren telkens op het klokkeslagh van de kerk/ en sulx voor het Boomslyte te Amsterdam binnen/ en zullen insgelijx mede de Schuyt altijd van de Beerebyt te Amsterdam des nademiddags ten twee uren moeten doen varen op Maarssen, telkens op de verbeurte van Drie Gulden.

II.

Item sullen de Schippers des Winters by besloten water/ tweemaal vast per week/ te weten/ des Maandags en Donderdags van Maarsen des voormiddags ten tien uren/ en des Dinsdag en Vrydag, des middags ten twaalf uren præcies/ een Wagen van 't Veer te Amsterdam moeten doen afryden/ sullende egter de Schippers op de andere dagen in de week/ wanneer er vier Passagiers zijn/ of ook veel Pakgoederen/ verplicht zijn/ op hun Beurt/ een Wagen te doen rijden/ in voegen voorsz. en anders ider dagh gelegenheid geven/ aan de Ingezeten en omme Brieven/ of klijnder

Pakkasie van Maarsen op Amsterdam, en van Amsterdam op Maarssen te kunnen besorgen/ en zal ider Passagier met de Wagen rydende/ soo van Maarsen als van Amsterdam, voor vracht moeten betalen/ in de Bak voorwaarts 30 stuyvers, en agterwaarts 24 stuyvers, voor in agter de Voerman 20 stuyvers.

III.

Nogh zullen de gemelde Schippers/ in de maanden van November, December, January, February en Maart, met de Schuyt van Breukelen of Loenen mogen samen varen/ en hun Passagiers en goederen/ aan de Nieuwersluys of Breukelen overschepen/ uitgesondert Maandagh en Donderdagh in ider week/ als wanneer de Schippers op hun beurt na Amsterdam, moeten doorvaren/ en des Dinsdagh en Vrydagh te rugh op Maarssen, sonder samen te varen/ 't sy er veel of weinig Passagiers of VragtGoederen zijn/ op pœne van Drie Gulden.

IV.

De Schippers op hun beurt varende sullen geen buyten vracht mogen doen/ op pœne van te verbeuren 't gunt zy voor die vracht bedongen hadden.

V.

De Schippers/ of ook wel hunne Knechts sullen gehouden syn alle de Passagiers behoorlijk te gerieven/ sonder deselve op eenigerhande wyse qualijk te bejegenen/ 't zy onder onder wat Termen sulx ook soude mogen wesen/ als mede sorg dragen dat by aankomst der Schuyten/ de Pakgoederen en Brieven met ten eersten bestelt worden/ op pœne van Drie Gulden, en eenige Brieven of Goederen werdende vermist/ zullen de Schippers de Eygenaars schade-loos moeten stellen.

VI.

Wanneer 't Ruym van de Schuyt tot op de helft/ 't zy met Steen/ Koeken/ mist of andere Pakgoederen is beladen/ zullen de Schippers geen tweede Roef of

apartement van het Ruym mogen afschieten/ voor deze of geene Passagier, maar 't laten ten gerieve van de gesamentlijke Passagiers, dan wel soo veel Steen/ Koeken/ mist of andere Goederen/ niet geladen zynde als voren/ sullen de Schippers ter Requisitie van deze of die Passagiers, een tweede Roef of appartement mogen afschieten/ mede op poene van te verbeuren Drie Gulden.

VII.

Ider Passagier sal voor Vragt van Maarssen op Amsterdam betalen in de Roef 8 stuyvers, en in 't Ruym 6 stuyvers, behalve Tol en Passagiegeld/ en de Kinderen onder de tien Jaren half Vragt.

VIII.

Imand sig willende bedienen van de Roef/ sal daar voor moeten betalen 50 stuyvers, mits bestaande in ses of minder Personen/ en sullen de meerdere ider daar boven nog moeten betalen 8 stuyvers, alle boven Tol en Passagiegeld als voren.

IX.

Voor een afgehuurde Schuyt op Amsterdam, met Personen/ 't zy veel of weinig/ ofte met Huysraat of andere Goederen: Mits de Schippers helpende layen en lossen/ sal moeten betaalt worden/ twaalf Gulden boven de Tol alleen.

X.

Voor ider Brief van Maarssen op Amsterdam sullen de Schippers genieten 2 stuyvers, en van Amsterdam op Maarssen 2 stuyvers, doch des Winters met de Wagen rydende/ dubbeld Geld, en sullen zy de zelve Brieven moeten opsluyten/ en niet laten slingere/ en in een anders handen komen.

XI.

Voor een hele of halve vierendeels mand met Apelen van Maarssen op Amsterdam, sal tot Vragt betaalt worden/soo van de Schuyt word afgehaalt/ 2 stuyvers, dog die bestellende/ sullen zy Schippers daar voor genieten nog 2 stuyver, en voor een dubbelde mand dubbeld Geld.

XII.

Item voor een half vierendeel Boter van Maarssen op Amsterdam, en van daar op Maarssen, 3 stuyvers, voor een heel vierendeel 6 stuyvers: Mitsgaders voor een half Anker Wyn van Amsterdam op Maarssen voorn: 2 stuyvers, en op flessen in een mand 3 stuyvers, voor een heel Anker 4 stuyvers, en op flessen als voren 6 stuyvers, voor een half Aam 6 stuyvers, en op flessen in een mand 8 stuyvers, ende voor een heel Aam 8 stuyvers, en op flessen in een mand meergemeld 10 stuyv.

XIII.

Voor een Sakje of Pakje met Geld by hem Schippers besteld wordende/ namentlijk van Honderd Gulden of minder/ sullen zy voor vragt genieten 3 stuyvers, boven de Honderd tot twee Honderd Gulden 4 stuyvers, ende boven de twee Honderd Gulden van ieder Honderd Gulden nog eene stuyver agt penn.

XIV.

Voor een Pakje of Mandje dat met een hand of onder den arm gedragen word/ vragt en bestellen/ op Amsterdam 4 stuyvers, en van daar op Maarssen 2 stuyvers.

XV.

Voor een ordinaris Kist/ Koffer/ Pakmand/ of Mars met goederen/ sal voor vragt op Amsterdam betaalt worden 4 stuyv. En natte kleederen daar in synde 8 stuyv. Dog buiten ordinaris grote/ in plaats van 4 stuyv. 6 stuyv. En in plaats van 8: 12 stuyv.

XVI.

Ende voor Packen/ Kisten/ Koffers/ Mande als anders/ dubbeld Geld. Gelijk voorsz. staat.

XVII.

Verders interdiceren wy wel expresselijk de respectie Schippers/ geen meerdere vragt/ of bestelloon te mogen eyschen of vorderen/ of door haar Knechts/ Kruyers/ of andere bestellers/ te mogen doen vorderen/ als by desen Reglemente staat Geëxpresseert/

als mede niet minder of meerder voor de Huurvragten/ by 't Vde Artic. Gemeld/ mogen vorderen.

XVIII.

Ende op dat alle 't geene voorsz. Exact sal werden nagekomen en agtervolgt/ so lasten en bevelen wy onsen Schout ende Shepenen/ de Contraventeurs van dien/ op de minste aanklagten/ sonder eenige Contraventie/ defacto/ hunne Schuyten voor den tyd van ses weeken te doen sluyten/ en aan de ketting te leggen.

Aldus gedaen, en Gearresteert op onzen Huyse en Ridderhofstad TER MEER, tot Maarssen op 23 Augusty 1769.

M. C. van TUYL van SEROOSKERKEN Douariere
Baronnesse van LOCHORST tot MAARSSSEN.

Enkele verouderde termen uit de tekst

Pøene is straf.

Boomsluyte: Bedoeld is het afsluiten van de vaarwegen. Ook de stadspoorten gingen 's nachts dicht. Het woord boom duidt op onze term slagboom.

Een gulden is 20 stuivers en een stuiver is 16 penningen.

Een anker wijn is ongeveer 38 liter, het zal hier om vaten of flessen zijn gegaan. Een aam is 4 ankers, 155 liter. Voor de echte drinkers: een okshoofd is 6 ankers. Bij de laatste twee maten gaat het om houten vaten.

Bij flessen in een mand moet gedacht worden aan grote flessen van tientallen liters.

De mars is een mand of korf, vaak op de rug gedragen, zoals een marskramer dat doet.

Ordinaris betekent gewoon.

Geëxpresseert is : uitdrukkelijk vermeld.

Contraventeurs zijn overtreders, contraventie is dus overtreding.

Interdiceren is verbieden.

Requisitie is oproep of vordering.

Onvermoede schatten in Amsterdam

Onbekend maakt onbemind. Dit geldt zonder twijfel voor het archief van het Hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vecht, dat in Amsterdam is gevestigd. Het archief telt zo'n duizend strekkende meter, waarvan het oudste stuk van 1438 dateert en het nieuwste van rond de laatste eeuwwisseling.

Het archief is vrijwel helemaal openbaar. Alleen enkele persoonsgebonden en recente stukken zijn niet ter inzage. Men beschikt over talloze kaarten en tekeningen: gebieds- en grenskaarten, tekeningen van waterstaatkundige werken en geografische informatie. Er is een verzameling foto's, dia's en negatieven, onder meer van bouwprojecten. Ook zijn er waardevolle boeken te vinden en andere schriftelijke informatie.

Op de studiezaal van het archief kunt u de stukken opvragen, open van 09.00 tot 16.00 uur op alle werkdagen. Vooraf moet wel een afspraak gemaakt

worden met de archivaris, maar die geeft dan ook advies bij het zoeken.

In onze omgeving is informatie te vinden over alle (voormalige) waterschappen ten noordoosten van het Amsterdam-Rijnkanaal, dus de Bethunepolder, de polders Maarsseveen, Buitenweg en Westbroek, polder Gansenhoeve en nog tientallen andere. Maarssebroek hoort er dus niet (meer) bij. Een overzicht is te vinden op de website www.agv.nl.

Uiteraard hebben we op de website gekeken, de beschikbare informatie over onze directe omgeving viel wat tegen. U zult er voor naar Amsterdam moeten, Korte Oudekerkerdijk 7, 1096 AC Amsterdam. Telefoon: 0900 9394. Archivaris drs. Jan Blom. E-mail: archieven@agv.nl.

Benno Visschedijk

Overzichtskaart AGV met grenzen van opgeheven waterschappen

Verklaring

Grenzen Hoogheemraadschappen/ Zuiveringschap

- Hls Zeeburg Oudezijde 1423-1979
- Hls Amstelland 1525-1979/1990
- Zuiveringschap Amstel en Gooiland 1975-1996
- Hls Zeeburg Oudezijde 1423-1979
- Hls Amstel en Vecht 1979-1996

Gebied Waterschappen

- Hls Noordvliet 1979-1990
- Hls de Vecht 1977-1991
- Drecht & Vecht 1979-1990

Overige Topografie

- Politiegrenzen, kaart toekenaar 1991
- Grenzen van AGV in 2008
- Openrijkskustlijn

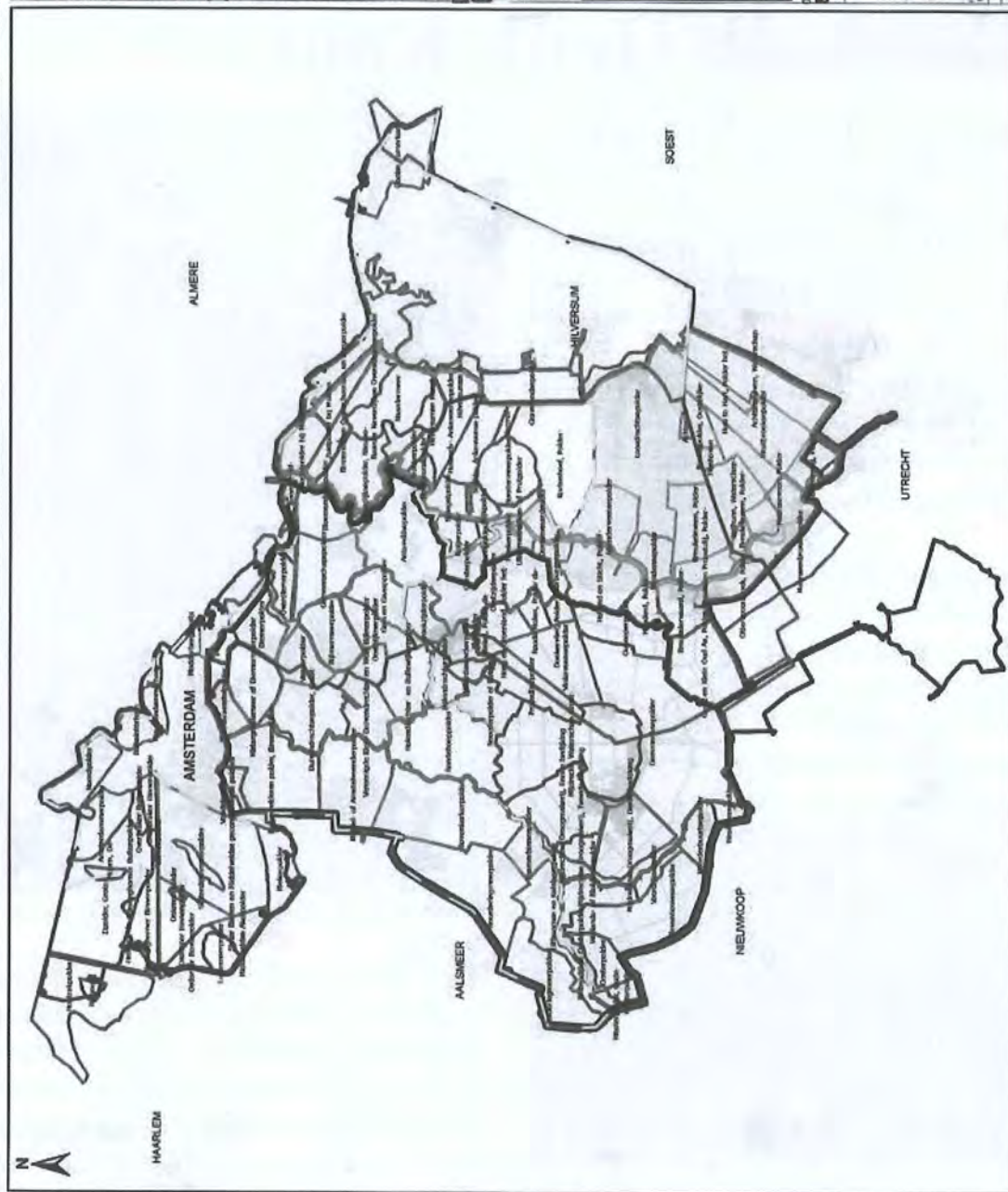

0 2 000 4 000 6 000 8 000
Meters

Overzichtskaart AGV met grenzen van opgeheven waterschappen

Project: AGV
1991-2008
Sector Watersysteem
1991-2008
1:25 000
1:25 000
1:25 000
1:25 000

In gesprek met...

De laatste machinist van de polder Maarssenbroek Henk Kool

Henk en Aaltje Kool vierden in mei 2009 hun 60-jarig huwelijksfeest, een bijzonder paar, beiden geboren en getogen in Maarssen. Uniek is dat zij de enige bewoners van de wijk Maarssenbroek zijn die al zestig jaar op dezelfde plek wonen in hetzelfde huis, lang voordat de wijk ontstond. Een stukje nostalgie aan de Haarrijnweg en het spoor, waar nu de nieuwbouw van de wijk Zwanenkamp grenst aan hun achtertuin. De 84-jarige Henk Kool heeft Maarssenbroek gebouwd zien worden en kan er in detail over vertellen.

“Vroeger kon je vanaf waar ik woon zelfs de Dom zien”, vertelt Henk Kool die samen met zijn vrouw Aaltje in de karakteristieke woning aan de Haarrijnweg 7 woont. Beiden zijn al op hoge leeftijd maar wonen nog zelfstandig in het huis waar vroeger ook het gemaal zich bevond, dat diende om het waterpeil van de polder te reguleren. Henk Kool is

Het karakteristieke huis met het gemaal, nog niet ingesloten door bebouwing van de nieuwe wijk.

Met de hand viste ik regelmatig het vuil uit de inlaat van het gemaal.

in 1925 geboren in boerderij ‘Land Lust’, Haarrijnweg 5, die nog steeds bestaat en te zien is vanaf zijn woning. Een boerderij die al stamt uit 1850-1860, volgens Kool, waar zijn familie een melkveebedrijf runde. Als jonge man ontmoette hij zijn vrouw Aaltje, die woonde op boerderij ‘Ora et Labora’. Deze boerderij is later opgekocht om plaats te maken voor

de nieuwbouwwijk, zoals ook vele andere boerderijen in de Maarssenbroekse polder. In 1949 zijn zij getrouwd en in 1948 werd Henk Kool, gekozen uit dertig sollicitanten, aangesteld als machinist voor het waterschap. Er moest in die tijd een nieuw poldergemaal komen om het water in de 490 hectaren polderland op het juiste peil te houden. Het oude poldergemaal dat zich bevond aan de Zeilweg, achter Hertevelt, moest wijken voor de verbreding van het Amsterdam-Rijnkanaal en men bouwde aan de Haarrijnweg 7 een combinatie van een woning met daarin het poldergemaal, een verticale schroefpomp. Deze locatie was het meest geschikt omdat zich bij 'Land Lust' het laagste punt van de polder bevond en het opgepompte water direct in de Haarrijn geloosd kon worden. Henk Kool kreeg een technische instructie en werd op 24-jarige leeftijd in deeltijd machinist van het gemaal en hielp de rest van de tijd op de boerderij van vader Kool. Het kersverse

bruidspaar ging in het huis van het gemaal wonen en kreeg in de jaren daarna vijf prachtige dochters.

AMBTENAAR

Henk Kool vertelt dat het toenmalige waterschap in 1972 werd opgeheven. De gemeente Maarssen en projectontwikkelaars werden eigenaar van de polder. "Ik werd als machinist een ambtenaar", vertelt hij met humor. "In 1978 werd het nieuwe Haarrijngemaal gebouwd dat volledig geautomatiseerd bediend wordt". Kools werk als machinist zat er op, maar hij bleef in dienst als grondwaterpeiler in verband met de aanleg van de wijk Maarssenbroek. Kool heeft de opbouw van de wijk vanaf het allereerste begin meegemaakt. "In 1973 begon het opspuiten van zand in de polder en in december 1973 is het eerste huis in Bloemstede opgeleverd". In 1989 gaat Henk Kool met pensioen, na 29 jaar in dienst geweest te zijn als machinist en daarna ge-

Met de vijf dochters in het hooiland van de polder Maarssenbroek.

meentetaken te hebben vervuld. Hij is wel eens bang geweest dat de oude woningen ook zouden moeten wijken voor de oprukkende nieuwbouw, maar wonderlijk genoeg is dat nooit gebeurd. Mevrouw Kool vertelt dat zij vroeger woonde op de plek waar nu het Niftarlake College in Pauwenkamp staat. "We gingen voor alles naar het dorp Maarssen, naar de Ds. Sanders-school aan de Gaslaan, boodschappen doen en naar de dokter". "Nu hebben we alles om de hoek in Maarssenbroek", lacht zij. Ook herinnert zij zich dat de contacten tussen de boeren in de polder Maarssenbroek prima waren. "We hadden regelmatig een 'burenavond' met elkaar. Maar vanaf 1965 begon men met het opkopen van boerderijen en werden het er steeds minder".

Het echtpaar heeft in die zestig jaar veel meegeemaakt rond Maarssen: de verbreding van het Amsterdam-Rijnkanaal en de aanleg van de snelweg A2 rond de Tweede Wereldoorlog, de opening van het eerste stuk weg in 1954.

Henk Kool was 18 jaar toen hij in 1943 naar Duitsland moest als dwangarbeider. Bij zijn terugkeer - herinnert hij zich - hoorde hij dat zijn goede vriend en buurjongen Willem de Kruif op de Maarssense brug was gesneuveld.

Ook herinnert het echtpaar zich de treinen die in oorlogstijd op het spoor vlak langs hun huis reden. "De machinist stopte de trein en kwam op de boerderij gauw een flesje melk vullen, tja, zo ging dat toen, dat is nu toch niet meer voor te stellen", verzucht Henk Kool. Henk en Aaltje Kool prijzen zich gelukkig met hun huis en het feit dat zij nog op hoge leeftijd samen op hun oude stekje kunnen wonen. Regelmatig komen de dochters op bezoek of een van de klein- of achterkleinkinderen. Op de foto willen ze nog wel even, vóór de woning waar hun geluk ooit begon.

Hanneke Kwakkenbos

Oude foto's privébezit Henk Kool

De Kaatsbaan

deel 7

Kaatsbaan nummer 19 werd gelijktijdig met nummer 17 gebouwd, maar werd net iets eerder opgeleverd.

Op 24 april 1874 was Johannes P. Schwiep de eerste huurder van het pand. Na twee jaar was hij al weer vertrokken. Hij werd opgevolgd door Carel Volmer, zonder beroep. Na vijf jaar, op 18 september 1879, werd het pand eindelijk voor 2.500 gulden verkocht door de bouwer Hermanus Hageman. De koper was Jacob C. Momber, ook zonder beroep, maar een man met geld. Hij was afkomstig uit Amsterdam. Hij ging er niet zelf wonen, maar verhuurde het huis aan de gemeentesecretaris Pieter A. Rendorp. Op 7 januari 1884, toen Pieter verhuisd was, nam de arts Rommert Brandsma, als nieuwe huurder, zijn intrek op nummer 19. Na zes jaar verhuisde hij en Hendrik Visser, beroep onbekend, werd de volgende

huurder. Op 1 mei 1893 werd hij opgevolgd door de opzichter Albertus Coerengel. Deze woonde maar drie maanden in het huis, want de toenmalige eigenaar Nicolaas Wijnen (hij had het huis eerder gekocht van Jacob Momber) verkocht het huis aan Dirk Pieter Becker. Deze moest er maar liefst 2.900 gulden voor betalen. Becker was handelaar in antieke meubelen, kwam uit Zeist en was van beroep schrijnwerker. Voordat hij de zaak kocht, huurde hij het pand al voor 300 gulden per jaar. Toen bleek dat er voldoende afzet voor zijn producten was, ging hij over tot de koop. Achter de winkel had hij zijn werkplaats, waar hij uitsluitend kostbaar (volgens hem) antiek restaureerde. De zaak liep goed en hij kon het niet meer alleen af. Hij nam de meubelmaker Hendrik Kelderman als knecht aan. Op 19 januari 1906 ging Hendrik zelfs bij hem inwonen. Na 25

jaar verkocht Becker het huis voor 3.900 gulden aan Alida W. Verkroost. Zij was gehuwd met de metseelaar Elbertse. Blijkbaar was Alida een vrouw met geld, want het huis werd gekocht als geldbelegging. Ze verhuurde het huis aan de kassier Klaas Korver. Na anderhalf jaar werd op 10 november 1920 de landbouwer Jan Gentenaar de nieuwe huurder. De slimme Alida Verkroost verkocht het pand met 6.100 gulden winst, voor 10.000 gulden, aan de firma U. Twijnstra. Deze firma vestigde zich hier, zoals misschien bekend, in 1922. Zij kwam uit Akkrum en moest voor het personeel, meegebracht uit Friesland, onderdak zoeken. Nummer 19 werd betrokken door de latere procuratiehouder Hermanus Pars, die op 29 oktober 1928 een fraai pand aan de Emmaweg betrok.

Na hem vestigde J.M. Ros zich in het pand op de Kaatsbaan. Het woonhuis werd verbouwd tot een boven- en benedenwoning. De kosten van de verbouwing waren 775 gulden. Dus al tachtig jaar lang worden er op nummer 19 zuivelproducten (en la-

ter ook kruidenierswaren) verkocht. Marinus Ros startte samen met zijn vrouw Maria de melkzaak. Hij bediende zijn klanten in zijn ventwijk met een transportfiets met eerst alleen melk. Later volgde uitbreiding met flessen pap, boter, kaas en eieren. De zaken liepen goed en de transportfiets werd geruild voor een bakfiets. Al de negen kinderen werkten mee om de omzet te verhogen. In 1960 werd de zaak uitgebreid met een nieuw spoellokaal. De uitbreiding kostte maar liefst 2.155 gulden. Vanaf 1965 runde Wilhelmus Ros de zaak. Onder zijn leiding is de eenvoudige melkzaak van weleer uitgegroeid tot een moderne, aan de eisen van deze tijd aangepaste, zaak. In de loop der tijd werd het assortiment van de zaak steeds meer uitgebreid met allerlei levensmiddelen, fijne vleeswaren e.d. Alleen al door zijn uitstekende service en het nog steeds bezorgen bij zijn trouwe klanten, is het mogelijk om vandaag de dag te kunnen blijven bestaan.

Cees Bloemendaal

Rinus Ros en zonen

(80 jaar melkhandel in Maarssen)

Tachtig jaar geleden, op 1 maart 1929, in het jaar van hun huwelijk, begon de 25-jarige aan de Binnenweg in Maarssen geboren Johannes Marinus (Rinus) Ros (zie ook de beknopte genealogie van de familie Ros elders bij dit artikel), samen met zijn even oude echtgenote Maria G. van Kooten, een melkhandel in het toen net door hen van de firma N.V. Twijnstra's oliefabrieken gekochte pand Kaatsbaan nr. 10 in Maarssen. Doordat er in de zomer van 1949, waarschijnlijk tengevolge van de samenvoeging van de gemeenten Maarssen en Maarsseveen in januari 1949, een omnummering van de huizen in de Kaatsbaan werd doorgevoerd, kreeg het betreffende pand vanaf dat moment het huisnummer 19 (afb.2). Hoewel huisnummer 10 dus 19 werd, is na 80 jaar op hetzelfde adres nog steeds de melkhandel van de familie J.M. Ros te vinden. Aanvankelijk werd er op de begane grond een winkeltje ingericht waarachter werd gewoond. De bovenverdieping verhuurde het echtpaar aan familie. Later, toen het gezin steeds

Afb. 2 Kaatsbaan nummer 19. In juni 2009. Sinds 80 jaar vinden we hier zuivelhandel Ros. In de aanbieding: boerengraskaas, 500 gram € 4,25 (Foto auteur).

groter werd, is het gehele pand in gebruik genomen. In 1965 verhuisden Marinus (Rinus) en zijn vrouw opnieuw naar een huis in de Kaatsbaan met nummer 10, maar dat was ditmaal een ander, aan de overkant van de straat gelegen huis, waar zij tot hun overlijden zouden blijven wonen.

Rinus Ros bediende zijn klanten met behulp van een transportfiets, die later vervangen werd door een bakfiets. Pas in 1962 kwam er voor het eerst een bestelauto in beeld, die door zoon Wim toen persoonlijk in Ter Apel (Groningen) is opgehaald. Eerst werd er door Rinus Ros bij de klanten alleen losse melk bezorgd, maar daar kwamen al gauw flessen pap, boter, kaas en eieren bij. In de jaren 30 tot 60 van de vorige eeuw was het heel gewoon dat de melkboer dagelijks bij de klanten langs kwam. Dat was o.a. noodzakelijk omdat de verse, losse melk een product was dat, zeker gedurende de zomermaanden,

Afb. 1 Rinus Ros kort voor zijn overlijden gefotografeerd naast het botenhuisje aan de Timmermanslaan. Hoewel gepensioneerd bracht Rinus Ros op zaterdag vaak nog bestellingen weg. (Foto naar dia gemaakt door Herman van Hal, archief HKM).

snel kon bederven. Doordat men er steeds meer toe overging om uitsluitend langer houdbare melk te verkopen, die daarvoor in zuivelfabrieken was behandeld (d.m.v. pasteuriseren en steriliseren) en er vanaf de jaren vijftig praktisch in ieder huishouden wel een koelkast verscheen, verviel langzamerhand de noodzaak voor de dagelijkse bezorging en wordt melk steeds meer in winkels en supermarkten verkocht.

Veel handen maken licht werk

Twaalf kinderen, waarvan er negen volwassen werden, kreeg het echtpaar Ros. Met twee van hen, de zonen Wim en Frans, sprak ik uitvoerig om wat meer gegevens over het reilen en zeilen van hun melkhandel in Maarssen te vernemen. In een bij het 50-jarig jubileum van de zaak uitgegeven folder staat als bijzonderheid vermeld dat alle negen kinderen van de familie Ros in de zaak een handje hebben meegeholpen. Gezien de omzet die omstreeks 1953 werd behaald: "We verkochten toen wel 5.000 liter melk per week", heeft deze familiebrede inzet behoorlijk aan het goede bedrijfsresultaat bijgedragen. Zeker wanneer men in aanmerking neemt dat de klanten toen kris kras verspreid over het dorp woonden en allen nog met de bakfiets bezocht en beleverd werden, is de verkoop van 260.000 liter melk per jaar wel een prestatie om de pet voor af te nemen. Maar ook ten opzichte van de totale omzet van de toenmalige 11 melkhandelaren in Maarssen - die was in de periode van 17 mei 1953 tot 15 mei 1954 maar liefst 1.610.030 liter - doet Rinus Ros met zijn omzet van 5.000 liter per week beslist goede zaken. Na 1953 veranderde er in de melkhandel te Maarssen door de zogeheten rationalisatie van de melkhandel veel.

Rationalisatie van de melkhandel

Met ingang van 18 mei 1953 werd, net als in vele andere plaatsen in Nederland, ook te Maarssen de melkhandel gerationaliseerd. Belangrijke uitgangspunten waren hierbij het verdelen en toewijzen van vaste wijken aan iedere melkhandelaar, het invoeren van een soort onderling te hanteren bonus-malus systeem over de hoeveelheid verkochte melk met als uitgangspunt een eerder per zaak verkocht contingent aan liters melk en het invoeren van een vakantieregeling met onderlinge vervanging. Volgens de broers Ros had de rationalisatie een gunstig effect op de melkhandel. Zo verdween de ietwat

verkrampde, ouderwetse situatie dat de Maarssense melkhandelaar omstreeks 1950 vrijwel uitsluitend aan geloofsgenoten leverde. Iets dat door de jongere garde zeker niet betreurd werd. Een ander gunstig effect was dat de vele nieuwe straten, die na WO II ten gevolge van de grote uitbreiding van Maarssen gerealiseerd werden, keurig bij toerbeurt onder de handelaren in melk werden verdeeld. "Soms leverde dat wel enigszins komische situaties op, zo deden wij bijvoorbeeld de ene kant van de Piet Heinstraat en een collega de andere kant. Dan kon het gebeuren dat er soms twee melkmannen tegelijk in de straat stonden. Ook hebben we het wel meegemaakt dat een enkele mevrouw beslist haar melk niet wilde betrekken bij de haar toegewezen melkman, zodat wij vanaf dat moment alleen nog aan de achterdeur kwamen".

Het in die tijd veel gelezen huis-aan-huis-blad 'De Magneet' schreef in het nummer van 15 mei 1953 over de rationalisatie:

"Zo start dan a.s. Maandag de nieuwe melkslijters regeling. Over het algemeen heeft het bericht over deze regeling gunstige ontvangst in Maarsen gehad. We hadden ook niet anders verwacht. Immers, de rationalisatie geschiedt in het belang van de consument en van de melkhandelaar. Voor beiden werkt in tientallen plaatsen in ons land deze 'sanering' uitstekend. Nu zullen vele Maarssenaars Maandag een nieuw gezicht aan de deur zien. De oude vertrouwde melkhandelaar heeft wellicht een ander gedeelte van Maarssen zich toegewezen gezien. Ook hij krijgt andere klanten, dus moet zich even gaan instellen. Maar allerwege heerst het vertrouwen, dat de melkrationalisatie binnen een week als vanzelfsprekend zal worden aanvaard. Nu krijgt iedere Maarssense huisvrouw de melk vroegtijdig in huis. Dat is een voordeel. We moeten echter onmiddellijk een fout uit ons vorig artikel rechtzetten. Bij een bezoek aan het Melkstandaardisatiebedrijf 'Elinckwijk' is ons duidelijk geworden, hoeveel zorg er aan de melk besteed wordt, aler deze door ons gebruikt wordt. Het bezoek aan dit mooie, hygiënische bedrijf heeft veel duidelijk gemaakt, wat voorheen voor ons in sluiers was gehuld. Weet U, dat de melk dit bedrijf verlaat op een temperatuur van plm. 8 gr.? Daarom moet U niet, onmiddellijk na ontvangst, de melk gaan koken. Dit zou juist het zuur worden in de hand werken. Kookt slechts zoveel melk als U nodig heeft en de rest des avonds.

Bewaar de melk op een koele plaats. De melk, die wij dagelijks afnemen, is allemaal gepasteuriseerd op een temperatuur van plm. 85 tot 90 gr. U kunt dus alle melk zo drinken, zonder deze eerst over te koken. Dit is een gemoedelijk, huishoudelijk praatje geworden. Even gemoedelijk en aangenaam zal U ongetwijfeld de nieuwe regeling bevallen".

Behalve dit journalistiek gezien toch wat wonderlijke artikeltje stond in hetzelfde nummer van 'De Magneet' ook nog een advertentie van de Maarsse melkhandelaren (afb. 3).

Ondergetekenden, allen melkhandelaren te Maarssen, danken hun cliëntèle voor het tot dusverre genoten vertrouwen.

Zij spreken de hoop uit, dat de nieuwe regeling, welke op Maandag 18 Mei a.s. in werking treedt, tot wederzijds genoegen zal zijn.

E. v. d. Akker

A. Brouwer

G. J. H. Brouwer

H. Brouwer

J. van Dijk

J. J. Griffioen

A. J. v. d. Hoven

Th. van Ingen

M. J. Ros

Wed. J. C. Ros

C. Vlugt

Afb. 3 Advertentie uit weekblad 'De Magneet' Vrijdag 15 mei 1953. (Archief HKM).

De volhouders

Voor twee kinderen van Rinus Ros, Wim (1941) en Frans (1948), kunnen we nu wel vaststellen, is het bepaald niet bij een handje helpen in de zaak gebleven. Zij zijn, nadat in 1969 vader terugtrad en de klantenkring onder beiden was verdeeld, tot de dag van vandaag nog dagelijks in de melkhandel bezig. Wim, zoals hij dat zelf omschrijft, samen met zijn vrouw Ria als vrijwilligers in de nog steeds bestaande zaak op de Kaatsbaan - die inmiddels is overgenomen door hun zoon Winfried - en Frans als zelfstandig ondernemer vanuit zijn woning aan de Van Houtenstraat. Met name Frans met zijn witte bestelbus (afb. 4), die nog steeds de klanten aan huis hun zuivelproducten bezorgt, is zo langzamerhand een bijzonderheid geworden. Van de ongeveer 20 melkhandelaren die de huidige gemeente Maarssen ooit telde is hij de laatste die nog - net als vroeger bijna iedere melkboer - bij de mensen thuis langs-

Afb. 4 De witte VW-bus van Frans Ros, elke vrijdag aan het eind van de middag in de Dr. A.R. van Lingelaan in Maarssen te vinden. (Foto auteur, juni 2009).

komt om zijn waren te verkopen. Aangezien zijn zoon en dochter geen aspiraties hebben zijn zaak voort te zetten, ziet het er naar uit dat men in de toekomst (maar menigeen in Maarssen hoopt uiteraard dat dat nog jaren zal duren) ook de bezorging van zuivelproducten aan huis door Frans Ros zal moeten gaan missen.

In een gesprek dat ik met Wim en Frans had, vertelden ze me het een en ander over vroeger en nu. Over ups en downs in hun handel, bijvoorbeeld over de geslaagde rationalisatie van de melkhandel in mei 1953, over het verstrekken van schoolmelk aan de kinderen in Maarssen (daarover wellicht in een volgend periodiek nog wat gegevens) en over de komst en lastige concurrentie van de supermarkten. Met als eerste, omstreeks 1962, de zaak van Klarenbeek in de Johannes Vermeerstraat. Later gevolgd door alle andere Nederlandse grootgrutters, die met elkaar heel wat omzet bij de kleine melkzaken hebben weggehaald. Ook vertelden ze me over hard en lang werken voor de zaak: "Maar gelukkig staat daar dan weer wel een goede boterham verdienen tegenover". Een erg positief effect op de handel in melkproducten heeft in Maarssen voor de hele beroepsgroep ongetwijfeld ook de goede onderlinge samenwerking via de 'Vereniging van Melkhandelaren te Maarssen' gehad. In het archief van de Historische Kring Maarssen bevindt zich een, waarschijnlijk notarieel opgemaakt, stuk (d.d. 7 juli 1937) dat hier een mooi bewijs van is. Het is maar goed voor de veertien melkhandelaren die het stuk ondertekenden dat er in die jaren nog geen NMa (Nederlandse

Mededingingsautoriteit) bestond en er al helemaal geen strenge mevrouw Neelie Kroes als Europees Commissaris voor Mededinging was, want ze zouden zeer waarschijnlijk op de bon zijn gegaan. Als we het bedoelde stuk nu bekijken, lijkt het er immers verdacht veel op dat er in 1937 in Maarssen sprake is geweest van een kartel van melkhandelaren die duidelijk een onderlinge prijsafspraken hadden. Goed voor de melkboeren maar uiteraard ietsje minder voor de klanten.

De heren J. Versteeg, J.J. Griffioen, A. Brouwer, G. Brouwer, E. v.d. Akker, M. Terpstra, G. Oskam, H.J.J. Schulpen, J.C. Ros, T. Verkuil, M.J. Ros, A.J. v.d. Hoven, J. de Rooy en J. van Dijk tekenden allen, gedeeltelijk aan de voorzijde en de rest van hen aan de achterzijde van de akte, voor een overeenkomst waar ondermeer in staat:

“Ondergeteekenden, allen handelaren in melk, die melk in het klein voor consumptiedoeleinden verkopen o.a. in de gemeente Maarssen, gaan gezamenlijk de volgende overeenkomst aan:

1. Zij verbinden zich den verkoopprijs van hun melk, karnemelk en andere melkproducten te stellen en te handhaven op den prijs, welke door de Vereeniging van Melkhandelaren te Maarssen als prijs wordt vastgesteld en schriftelijk bekend wordt gemaakt aan alle melkhandelaren, die melk in het klein verkopen in de gemeente Maarssen.
2. Zij verklaren een boete van vijftig guldens te zullen afdragen aan de Vereeniging van Melkhandelaren te Maarssen, voor iedere maal dat, ten genoegen van het bestuur dezer Vereeniging van Melkhandelaren, bewezen kan worden, eventueel door middel van getuige-verklaring, dat in strijd met het onder sub.1 verklaarde gehandeld werd, waarbij de betaling der boete moet plaats hebben binnen 2 x 24 uren, nadat het Bestuur van genoemde vereeniging schriftelijk aan den betrokkene heeft medegedeeld, dat zij de niet-nakoming der in sub. 1 vermelde verklaring bewezen acht.
3. Zij verbinden zich, geen geschenken, in welken vorm en onder welken naam ook, te zullen verstrekken aan één of meer hunner klanten en onder geen beding een langer crediet aan deze te zullen verleen en dan volgens plaatselijk gebruik gewoonte is.
4. Zij verklaren zich bereid om, indien een on-

derzoek, door of vanwege de vereeniging van melkhandelaren te Maarssen, wordt ingesteld in verband met het in sub. 1 tot en met 3 overeengekomene, alle medewerking te verleen, boeken, zakboekjes en (of) klantenlijsten ter inzage te verstrekken en de met onderzoek belaste personen alle inlichtingen te verschaffen, welke zij, in verband met het onderzoek, noodig achten.

5. Zij verklaren volledig in te stemmen, zoowel met den letter als de geest van deze verklaring en er mede accoord te gaan, dat de genoemde boete verbeurd wordt bij overtreding van den letter zoowel als de geest dezer overeenkomst.

Aldus overeengekomen te Maarssen, den zevenden Juli 1937”.

In een kriebelig handschrift is hier door de opsteller (notaris) nog een zesde artikel aan toegevoegd:

“Ten slotte komen ondertekenaren overeen, dat in bepaalde gevallen, zulks ter beoordeeling van de Vereeniging van Melkhandelaren te Maarssen, het Bestuur dezer vereeniging ontheffing kan verleen van de boetebepaling in sub 2 dezer verklaring genoemd”.

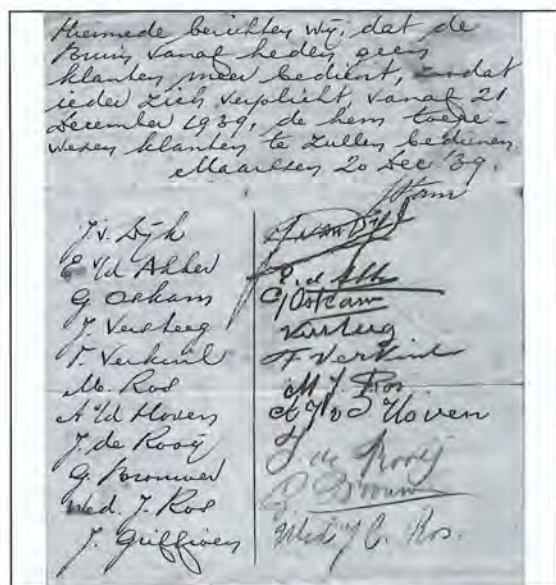
Is getekend door de eerder genoemde 14 personen.

Een overgenomen melkwijk in Maarssen

Een tweetal andere stukken, waaronder een officiële koopovereenkomst, geven nog wat meer inzicht in de hechte en waardevolle, onderlinge samenwerking van de Maarssense melkhandelaren. Op 20 december 1939 koopt de heer J. Stam van de Binnenweg 20c in Maarssen van de heer J.A. de Bruin, wonende aan de Vleutenschevaart 11 te Utrecht, o.a. een melkklantenwijk in Maarssen. Nog dezelfde dag verdeelt Stam, die zijn melk in Zuilen bij de ‘Elinkwijk-sche Melkinrichting’ betreft en zo’n beetje de rol van grossier in de Maarssense melkhandel vervult, deze wijk onder elf van zijn afnemers, allen melkhandelaar in zijn woonplaats. Zij krijgen hiertoe ter kennisname en ondertekening het volgende briefje (afb. 5): “Hiermede berichten wij dat de Bruin vanaf heden geen klanten meer bedient, zoodat ieder zich verplicht, vanaf 21 december 1939, de hem toegevozen klanten te zullen bedienen. (Is getekend) J. Stam, Maarssen, 20 December 1939”.

Om een idee te geven wat in die tijd voor een melkwijk en de benodigde spullen om daadwerke-

lijk te kunnen gaan uitventen, moest worden betaald, volgt hierna de bovengenoemde koopakte.

Afb. 5 Uit archief HKM, dossier melkhandel in Maarssen.

KOOPOVEREENKOMST

Ondergetekenden J.A. de Bruin, Vleutenschevaart 11 te Utrecht, verder genoemd verkoper, verklaart verkocht te hebben aan J. Stam, Binnenweg 20 c te Maarssen, verder genoemd koper, die verklaart gekocht te hebben:

1e De klantenwijk te Maarssen aan partijen bekend.

2e Een transportfiets ingericht voor melkvervoer; Twee melkbussen, inhoud 40 liter, waarvan een bus met kraan (kraanbus), twee melkbussen inhoud respectievelijk 10 liter en 3 liter, een weegschaal met bijbehorende gewichten, een kaasschaaf, twee melkmaten respectievelijk 1 liter en een halve liter inhoud;

Een en ander partijen volkomen bekend en waarvan geen nadere omschrijving wordt verlangd.

Deze koop en verkoop is aangegaan onder de volgende bedingen:

1e Kooper zal aan verkoper betalen een bedrag van f 300,- (driehonderd gulden);

2e Verkoper verbindt zich tegenover koper in den toekomst geen melkhandel te drijven voor eigen rekening of voor rekening van derden in de gemeente Maarssen, en daarbij ook niet, hetzij middellijk, hetzij onmiddellijk betrokken te zijn.

De levering en betaling van bovenvermelde goederen hebben bij ondertekening dezer overeenkomst ten genoegen van beide partijen plaats gehad.

Utrecht, 20 December 1939;

De Kooper:
Getekend: J. Stam
Kosten f 2.50.

De Verkooper:
Getekend: J.A. de Bruijn

Beknopte genealogie van de familie J.M. Ros in Maarssen

Met dank aan Emiel Ros te Amsterdam, die van vele families Ros de genealogie uitzocht (zie zijn uitgebreide website: www.emielros.nl onder de knop genealogie/stambomen).

In deze genealogie zijn alleen de Ros-familieleden opgenomen die vanaf ca. 1780 tot heden relevant zijn voor dit verhaal, soms zijn ter nadere informatie en/of verduidelijking bij de persoon in kwestie ook nog enige extra gegevens vermeld.

De stamboom van alle in dit artikel genoemde leden van de Maarsense familie Ros begint bij Jan Joannes Ros(s), omstreeks 1780 geboren te Nordkirchen in Duitsland en op ca. 51-jarige leeftijd (21-09-1832) in Maarssen, als slachtoffer van de gevreesde cholera, overleden. Als hij zich omstreeks 1806 in Maarssen vestigt, in een klein boerderijtje aan Den Daalschedijk, tegenwoordig de hoek van de Binnenweg en de Dwarsweg - de plaats waar tot voor enkele jaren terug nog de melkhandel van Korrel was gevestigd - (afb. 6) is hij waarschijnlijk pas te Utrecht getrouwd (21 september 1806) met Meijntje (Willemijntje) de Haart (geb. Utrecht 20-11-1779 en overl. Maarssen 03-12-1856). Van beroep was Jan Ros schoenmaker, leerlooier en koper van huiden. Acht kinderen krijgt het echtpaar, waarvan de oudste zoon, Henricus Hermanus Ros (geb. Maarssen 18-01-1807 en overl. Maarssen 21-06-1889) in de voetsporen van zijn vader treedt; ook van hem weten we dat hij schoenmaker en leerlooier van beroep is. Maar bij hem wordt ook vermeld dat hij landbouwer en veehouder is. En dus de eerste Ros, waar we min of meer zeker van weten dat hij melk in Maarssen verkocht zal hebben. Maar Henricus had ook, zoals we jaren terug al in dit periodiek konden lezen, vermoedelijk nog wel wat sterkers dan melk onder de kurk want in 1882 betaalt hij 20 gulden belasting aan het gemeentebestuur om sterke drank te

mogen verkopen in zijn woning. Dat zal overigens niet voor zo heel veel drank zijn geweest, de uitbater van het dan nog splinternieuwe hotel, restaurant en sociëteit 'De Harmonie' moet dat jaar immers vijf keer meer betalen voor zijn tapvergunning. Henricus is getrouwd met Maria Huysman (geb. Wasse-naar 27-08-1812 en overl. Maarssen 10-10-1879). Het echtpaar kreeg 7 kinderen, waarvan het vierde, de zoon Joannes Carolus Ros (geb. Maarssen 15-09-1846 en overl. Maarssen 07-03-1918) van belang is voor deze genealogie. Joannes Carolus is 72 jaar oud geworden. Hij had een tweelingbroer, met alleen de voornaam Joannes, die op 9 december 1848 op tweejarige leeftijd al overleed. Joannes Carolus, van beroep landbouwer en veehouder, huwde tweemaal. Ten eerste met Elisabeth Sebilla van der Gun (geb. Culemborg 28-11-1858 en overl. Maarssen 09-10-1897). Uit dit huwelijk is een zoon bekend, nl. de in Maarssen geboren Henricus Simon Ros die zich in Badhoevedorp vestigt. Zijn tweede huwelijk sluit Joannes Carolus met de veel jongere Johanna Apolonia Loozer (geb. Nieuwer Amstel 30-03-1871 en overl. Maarssen 03-11-1942). Uit deze echtverbintenis worden 7 kinderen geboren, waarvan de drie zonen Joannes Carolus (Jan), Johannes Marinus (Rinus) en Franciscus Gerardus (Frans) zich allemaal met de melkhandel zullen gaan bezig houden. Jan (1901-1939) doet zaken vanuit het ouderlijk huis aan de Binnenweg. Na zijn overlijden wordt de zaak nog een flink aantal jaren voortgezet door de weduwe J.C. Ros, haar zonen - waarvan er één jong overlijdt - hebben op den duur geen blijvende belangstelling voor de melkhandel met als resultaat dat op enig moment de zaak aan de Binnenweg aan de heer G.E.M. Korrel wordt overgedaan.

Zoon Frans (1908-1968) vertrekt naar Utrecht en is daar kok, banketbakker, grossier in room en melkslijter. De middelste zoon, Johannes Marinus (Rinus) Ros (geb. Maarssen 29 mei 1904 en overl. Maarssen, 13 augustus 1971), huwt op 10 mei 1929 te Maarssen met Maria Gerarda van Kooten (geb. Maarssen, 17 september 1904 en overl. 8 september 1992) en vestigde zich zoals hierboven beschreven als melkhandelaar in de Kaatsbaan. Rinus Ros deed in 1969 de zaak over aan zijn zonen Wilhelmus Petrus (Wim) Ros (Maarssen, 1941) en Franciscus Gerardus (Frans) Ros (Maarssen, 1948). Beide heren zijn getrouwd en hebben kinderen. Van deze kinderen houdt tegenwoordig alleen een zoon van Wim,

Afb. 6 Melkhandel van de Wed. J.C. Ros aan de Binnenweg te Maarssen. Helemaal links op de foto is aan het pand nog iets te herkennen van de oude boerderij, het stamhuis, van de familie Ros. (Foto archief HKM).

Winfried Ros (Maarssen, 1971) zich in de zaak op de Kaatsbaan nog met de handel in melk, zuivelproducten en andere kruideniersartikelen bezig en daarmee zet hij, samen met zijn oom Frans een traditie van tachtig jaar melkhandel Ros in Maarssen voort.

Hans Sagel

Bronnen:

- 1) Gesprek met de heren Wim en Frans Ros d.d. 15 april 2009.
- 2) Verschillende documenten uit dossier Melkhandel Maarssen, archief HKM.
- 3) Weekblad 'De Magneet', uitgave J. Schuileman, d.d. vrijdag 15 mei 1953.
- 4) Internet website: <http://www.emielros.nl>
- 5) Gids voor Maarssen, Uitgave gemeente Maarssen, 1972.
- 6) Brochure: '50 Jaar Melkhandel Ros in Maarssen', uitgave EMHA, 1979.
- 7) <http://nl.wikipedia.org/wiki/Melkboer>
- 8) Periodiek HKM, o.a. Artikel door Dick Dekker in Jaargang 7, nr. 4, febr. 1981.

Oprichting afdeling van de Nederlandse Christen Vrouwen Bond 65 jaar geleden

Op 1 september 1944 werd in Maarssen een afdeling van de Nederlandse Christen Vrouwen Bond (N.C.V.B.) opgericht. Gezien de toen steeds moeilijker wordende omstandigheden in de Tweede Wereldoorlog lijkt het een wat vreemd tijdstip om tot stichting van een dergelijke vereniging te komen. Waarschijnlijk was er behoefte om de al langer bestaande informele interkerkelijke contacten van vrouwen juist in die tijd meer te organiseren. Of was de aanleiding de hoop op een spoedig einde van de oorlog, zodat men direct daarna aan de slag kon. Landelijk bestond de N.C.V.B. al sinds 1919. De oprichtingsvergadering van de nieuwe afdeling was in de Westhill-kapel. Omdat er geen elektriciteit meer was, moest de zaal met kaarsen en waxinelichtjes verlicht worden. Mevrouw Knoppers-Valkenier, presidente van het hoofdbestuur, leidde deze bijeenkomst. Zij zette het streven van de bond uiteen. Het doel was vrouwen te informeren op

maatschappelijk, kerkelijk, politiek en cultureel gebied. Daarnaast was er ook ruimte voor creativiteit, voor ontspanning en vooral ook was er ruimte voor elkaar. Er werd enthousiast gereageerd, er meldden zich direct al negenenvijftig dames als lid aan. Presidente van het eerste afdelingsbestuur werd mevrouw Van der Klis, de echtgenote van de toenmalige predikant van de Christelijk Gereformeerde Kerk. Secretaresse werd mevrouw Hoekstra, de vrouw van dokter Hoekstra van de Emmaweg en tweede secretaresse werd mevrouw Van Beusekom. Mevrouw F. Hendrikse-Oostveen was waarschijnlijk penningmeesteresse. Mevrouw Van der Molen is algemeen adjunct geweest. De dames Vlaanderen en Docter waren de eerste propagandistes.¹ Zij konden alleen de eerste maanden iets met hun opdracht doen, want in de hongerwinter en daarna de periode tot mei 1945 leidde de Bond een slapend bestaan. Toen de oorlog voorbij was werd de afdeling on-

Afb. 1 Vrijdag 23 maart 1962 het bestuur van de Maarssense afdeling van de N.C.V.B.

V.l.n.r. de dames P. van Velzen-Lith, J. van der Wielen-Appel, C.L.A. Bos-Lammens, L. van Leeuwen-Odinot, J.C. van Vredendaal-van Ham, A.B. Blokhuis-Matthes en J.H. Fokker-Groen. Zittend de scheidende presidente mevrouw G. Vlaanderen-Verhoeff.

Afb. 2 In september 1969 werd in Concordia het vijftienvintigjarige bestaan gevierd. Presidente mevrouw Bos-Lammens, staande achter de microfoon, leidde de avond.

middellijk actief. De eerste bijeenkomst werd al op 23 mei gehouden. Mevrouw Vlaanderen hield een lezing over de vrouwenbeweging door de eeuwen heen. De propaganda werd opgevoerd. De dames Van de Broek, Elfrich, Mook, Reinders, Singor en Verwoerd traden tot deze commissie toe. In korte tijd groeide het ledental naar negentig.

In de eerste naoorlogse jaren werd veel aandacht besteed aan de opbouw van een nieuwe maatschappij en hoe de christenvrouwenbond daar een steentje aan kon bijdragen. Behalve de reeds genoemden is bekend dat de volgende dames lid waren vanaf het begin: mevrouw G. van Berchum-Cornet, mevrouw W.H.E. de Jong-Docter, mevrouw Kroon-Oskam en mevrouw M. van der Wal-Verdonk. Helaas is er geen ledenlijst bekend uit die tijd, zodat er niet meer namen genoemd kunnen worden. Waarschijnlijk vanaf de oprichting is er een bezoekencommissie actief geweest. Zo konden de christenvrouwen met elkaar meeleven in blijde en droeve dagen. Het maand-

blad 't Schellekoord bevorderde ook het onderlinge contact. Al na één jaar moest men op zoek naar een nieuwe presidente toen ds. Van der Klis elders be-roepen werd. Mevrouw W.H.E. de Jong-Docter werd presidente van het najaar 1945 tot 1953. Het waren geen gemakkelijke eerste jaren van opbouw. Onder meer het vervoer van de sprekers vormde een probleem. Maar de sfeer in de afdeling en in het bestuur was bijzonder goed. En tegen de verheugende achtergrond van de herwonnen vrijheid werd het een heel actieve afdeling. Van 1953 tot maart 1962 werd mevrouw G. Vlaanderen-Verhoeff presidente. Ondertussen werden er vanaf mei 1945, aanvanke-lijk wat moeizaam, vele, vele ledenbijeenkomsten georganiseerd met bijna maandelijks een spreker en verder waren er nog de onderlinge bijeenkomsten voor creativiteit en ontspanning. De eerste tijd na de oorlog kwamen de leden van de N.C.V.B. bijeen in de toen zo genoemde Bewaarschool aan de Em-maweg.² Later werd Bethel, in de Raadhuisstraat,

Afb. 3 Tijdens de jaarvergadering in maart 1971 overhandigt mevrouw Bos, zichtbaar ontroerd, de voorzittershamer aan mevrouw J.H. Fokker-Groen.

de plaats van samenkomst en daarna vaak Het Trefpunt. Verder werd er ook wel eens gebruikgemaakt van Concordia in de Breedstraat. Ook werden er excursies voor de leden georganiseerd. Een bekende was die van 1957 naar Kampen en Zwolle, waarvan nog een verslag in dichtvorm bestaat van mevrouw F. Hendrikse-van Oostveen.

Al van rond 1950 was de samenwerking intensief met de Maarssense afdeling van de algemene instelling Vrouwelijke Vrijwillige Hulpverlening (V.V.H.). Vooral na de watersnoodramp van 1 februari 1953 is door de dames heel wat werk verricht onder meer door het inzamelen van veel hulpgoederen. Mevrouw C.L.A. Bos-Lammens vertegenwoordigde de Maarssense N.C.V.B. in de V.V.H. Zij speelde daarin een heel actieve rol samen met onder meer mevrouw Kooge en mevrouw De Ruiter, de echtgenote van de toenmalige burgemeester.

De presidente van de N.C.V.B. in die jaren, mevrouw Vlaanderen, heeft veel betekend voor de afdeling. Soms was ze echter wel streng in de leer. Zo werd de secretaresse, mevrouw Bos, eens bij de presidente op het matje geroepen. Als leidster van de ouderen in de West-Hillkapel had ze goed gevonden dat er gekaart werd. Dat kon toch niet, want een kaartspel was immers een duivelsprentenboek. Er was enige overtuigingskracht voor nodig om de presidente op andere gedachten te brengen. Toch werd ze door allen zeer gewaardeerd. Toen ze stopte met haar bestuursfunctie, in maart 1962, werd ze benoemd tot erepresidente.

De nieuwe presidente werd mevrouw M.M. van der Smit. Zij bleef dat maar voor ruim één jaar. Haar man, ds. Van der Smit, hervormd predikant, kreeg

eind 1963 een beroep naar Dordrecht. Zij werd opgevolgd door mevrouw Bos-Lammens. In 1969 werd onder haar leiding in Concordia het 25-jarig bestaan gevierd (afb. 2). Zij opende in de versierde zaal het feest en verwelkomde daarbij gasten uit het gewest, buurgemeenten en de Maarssense dames van 'het eerste uur'. Flitsen uit de afgelopen vijftientwintig jaar werden voorgedragen door mevrouw Hendrikse-Oostveen. Op de wijs van 'Hallo meneer de Uil' werd een vraag en antwoordspel gezongen door de zaal en het bestuur, waarvan de tekst door mevrouw Van Wijk was samengesteld uit het notulenboek. Het Utrechtse Huisvrouwenorkest amuseerde de dames tussendoor. De avond werd geëindigd met gezang 135, de verzen 1 en 3. Tijdens de jaarvergadering van maart 1971 nam mevrouw Bos afscheid als presidente. Zij werd namens de leden bedankt door mevrouw van Vredendaal-Pos. Deze overhandigde daarbij de scheidende presidente een Rembrandt-bijbel en een smeedijzeren buitenlamp. De Trefpuntzaal was stampvol. Na het officiële gedeelte werd genoten van een toneeluitvoering van het stuk 'Bennie als huisknecht'. Enkele jaren later werd mevrouw Bos benoemd tot erelid.

Zij werd in 1971 opgevolgd door mevrouw J.H. Fokker-Groen (afb. 3). Ook deze presidente is van groot belang geweest. Zij heeft onder meer met enkele anderen van de Maarssense afdeling veel werk verzet om in 1977 in 'De Ark' in Duivenkamp te komen tot de oprichting van de Maarssenbroekse afdeling van de N.C.V.B. (afb. 4). Eveneens in 1977 op 25 maart

Afb. 4 Mevrouw Fokker speldt een corsage op bij mevrouw N.M. van de Heuvel-Stooré, de eerste presidente van de N.V.C.B.-afdeling Maarssenbroek.

Afb.5 In februari 1978 werd het eerste officiële bestuur van de Maarssense Vrouwenraad geïnstalleerd.

kwam in het Praethuys een aantal vrouwen bijeen om te proberen in Maarssen een vrouwenraad op te richten. Op 28 november 1977 vond de officiële installatie plaats. Burgemeester Waverijn bood het voorlopige bestuur een oorkonde aan, voorstellende het wapen van Maarssen, waaromheen een ketting met tien schakels waarin de namen van de aangesloten verenigingen, waaronder de N.C.V.B.³ Op 8 februari 1978 werd het officiële bestuur geïnstalleerd. Mevrouw Van Zelst werd voorzitter, andere bestuursleden waren mevrouw Kruik, mevrouw Kuys, mevrouw Bos en mevrouw Meijvogel. De laatste twee dames leidden ieder een sectie, maatschappelijke dienstverlening en vrouw en maatschappij (afb. 5).⁴ In september 1978 startte binnen de afdeling op initiatief van mevrouw Fokker een handwerkgroep. Door de verkoop van de artikelen kon de eerste vijf jaar er al ongeveer 3.000 gulden geschonken worden aan allerlei goede doelen.

In 1984 werd nog onder leiding van mevrouw Fokker het veertigjarige bestaan van de afdeling gevierd. Ter gelegenheid daarvan verscheen een jubileumnummer van het afdelingsblad 't Schellekoord.⁵ In het volgende jaar trad mevrouw Fokker terug. In verschillende functies is zij in totaal achtentwintig jaar bestuurslid geweest, waarvan veertien jaar presidente van 1971-1985.⁶ Zij werd opgevolgd door mevrouw Roseboom-Hoeftaken. Na zes jaar, in februari 1991, werd mevrouw Otten-Timmer waarnemend voorzitter tot oktober van dat jaar. Toen werd tot heden de betrokken mevrouw A. van der Wal voorzitter, met een onderbreking van twee jaar van 1998-2000. Mevrouw Ooms zwaaide toen de scepter van de afdeling. In 1999 fuseerden landelijk de N.C.V.B. en de Christelijke Plattelandsvrouwen Bond (C.P.B.). De nieuwe organisatie heet Passage. En zo wordt het streven van de N.C.V.B., dat plaatselijk in september 1944 begon, voortgezet in de Maarssense afdeling van Passage.⁷

Met dank aan de heer R.P. Bos voor het ter beschikking stellen van het jubileumnummer van 't Schellekoord van september 1984 alsmede een krantenknipsel, de belangrijkste bronnen voor dit stuk.

Arie de Zwart

Noten:

1. In het jubileumnummer van het maandblad 't Schellekoord van september 1984 schreef mevrouw Van Bart-Fokkenrood een bijdrage over hoe propagandistes vrouwen probeerden enthousiast te maken voor het streven van de N.C.V.B., om zo nieuwe leden te winnen.
2. Komend van de kruising Parkweg-Emmaweg in de richting van de Vecht na ca. dertig meter rechts.
3. In het in noot 1 genoemde blad verzorgde mevrouw A. van Vredendaal-Fokkenrood een bijdrage over de eerste jaren van de Vrouwenraad.
4. In het voorjaar van 2009 is de Vrouwenraad opgeheven door het intrekken van de gemeentelijke subsidie.
5. Interessant vanwege de informatie over de eerste veertig jaar van de Bond, maar ook bijzonder om te zien dat van de dertig in deze editie adverterende bedrijven zeker de helft niet meer bestaat.
6. Zij woonde met haar gezin vanaf 1949 in Maarssen, aanvankelijk in een klein huis achter Herteveld. Dat huisje moest na enkele jaren verdwijnen toen het Merwedekanaal onder meer door verbreding aangepast werd in 1952 tot Amsterdam-Rijnkanaal.
7. In 2001 werd mevrouw Van der Gaag tweede voorzitter. Zij leidt de bijeenkomsten; van de algemeen toegankelijke daarvan verschijnen op gezette tijden aankondigingen in de regionale pers.

Maarssen rond 1900

vervolg

Zaken en bedrijven

Vanzelfsprekend waren er, net zoals nu, allerlei winkels, kleine bedrijven, ambachten en beroepen. De winkels waren veel kleiner en onaanzienlijker dan die van heden. (Zie voor zaken verderop). Veel beroepen zijn sterk veranderd en zo gewijzigd dat ze een aparte vermelding verdienen. Geheel verdwenen is de 'lantaarnopsteker'. In 1900 had Maarssen nog enkele olielantaarns, maar grotendeels gasverlichting. In het begin uitgevoerd met vleermuisbranders, later staande en kort daarop hangende gaskousjes, 't bekende gasgloeilicht. Er was dus iemand nodig die tegen de avond die lantarens aanstak en ze 's morgens weer uitdraaide, één voor één. In 1900 was dat meen ik P. Hoogendoorn. Eén van zijn opvolgers, Kootje van D..., kan ik me nog duidelijk voorstellen met zijn fakkeltje op een lange stok, die voorzien was van een haakje om het kraantje open te trekken. Heel vaak gebeurde het dat hij blijkbaar 2 of 3 lantaarns tegelijk zag! Of misschien helemaal geen! In ieder geval duurde het dan wel lang eer er weer een lantaarn brandde. En er was toen niet zo'n gemoderniseerde, goed geoutilleerde gemeentelijke vuilophaaldienst als thans. Het dorps-type Arie Soestbergen ging rond met zijn hoge houten kar met 2 kleppen en veegde de straat met zijn lange takken-bezem en ledigde vuilnisbakken. Hij ledigde ook beerputten maar dat was nachtwerk! Met nieuwjaar gaf hij aan alle huizen zijn in optima forma gedrukte Nieuwjaarswens af, een lang vers op oranje papier, goed rijmend als alle sinterklaasrijmpjes. Bij zijn eerstvolgende bezoek verwachtte Arie dan financiële gevolgen daarvan, en dat zal meestal geen wind-eieren hebben opgeleverd, want men mocht hem wel. En bij heel velen werd hem dan het traditionele borreltje aangeboden, kon hij dat nu weigeren? Toch mocht men de vulllesboer wel.

Een uitgestorven figuur is ook 'de omroeper'. Als zodanig fungeerde toen ook Arie Soestbergen. Hij ging dan het hele dorp door en op bepaalde plekken sloeg hij met zijn knuppel op een groot, koperen bekken en schreeuwde daarna zijn boodschap rond, bijvoorbeeld: "Hoort, burgers hoort!! D'r ligt een schuit met aardappels aan de brug, voor .... 't mud en ... centen de maat. Zegt het voort, zegt het voort!!".

Afb. 4 Melkhandelaar Jan Versteeg van de Diependaalsedijk met zijn door een hond getrokken melkwagen. Onder de kar zijn trek-hond genaamd Hekkie.

Nog zo'n verdwenen type was 'de aanspreker'. Dat wil zeggen iemand die overal kennis moest geven van een overlijden. Dat was toen een functie van barbier Houssart. Hij droeg dan de bijpassende kleding, in het zwart met witte bef, zwarte kuitbroek met nikkelen gespen, zwarte kousen, lage zwarte schoenen met grote gespen en niet te vergeten een grote steek op het hoofd. Die steek had een lange zwarte sluier die Houssart hoogst elegant in de hand ophield. Deur aan deur dreunde hij dan zijn boodschap af: "De familie laat u bekend maken met het overlijden van....in de leeftijd van...jaar". Soms werden meer bijzonderheden gegeven, maar vlug en meestal onverstaanbaar afgeraffeld, als de bekendmaking maar was geschied! Soms ook vroeg een belangstellende naar meer omstandigheden en volgde een kort praatje. Er waren ook twee Roomse aansprekers: Kees Willekes, kleermaker en Gert de Meij, koster. Kees Willekes woonde in het midden van de Kaatsbaan, noordzijde. Hij was een goedig man met de nodige humor, die hij het beste kon tonen als vendumeester: "Volgende nummer: nachtkastje, wasbak, lampetkan enz. Moet je zo'n vorstelijke po zien! Die hebben jullie toch ook wel eens nodig? Wie biedt er geld? Vooruit mensen". Een gemeenteambtenaar was de brugbaas. Hij bediende met zijn vrouw de dubbele ophaalbrug en inde de passagegelden. Ik meen dat in 1900 een zekere Klarenbeek die dienst waarnam. Later o.a. H. van Dijk, een oud-Lombokstrijder. Nog later Van Rooyen, door de onbeschaamde naamgeving van toen 'de houtpoot' genoemd.

Afb. 5 Beurtschipper Van Heezik met zijn schip en bemanning aan het eind van de Emmaweg met zicht op de Langegracht.

In het toenmalige straatbeeld van Maarssen hoorden tevens verschillende algemeen bekende mensen thuis. Bijvoorbeeld de oude grijze Gerrit Witzel, die met kruiwagen of karretje zendingen per spoor thuis bezorgde. Zal toen al wel voor Van Gend en Loos geweest zijn. Later Nier v/d Oosten. Dan was er ook de olieman Hoogendoorn, met zijn olievat en diverse blikken en maten op zijn wagentje. Als zijn ton leeg was, zou hij altijd nog een halve kan peterolie uit zijn jasje kunnen wringen.

De melkboeren waren destijds Griffioen, Van Zijl, Van den Akker, Van Eijck, Jan Versteeg en Jan Ros (zie afbeelding 4). De meesten hadden blinkende koperen bussen op hun (hand)wagen. Alle wagens van de melk- en groenteboeren en vuilnisman enz. hadden trekhonden. En die arme dieren trokken, trokken soms geweldig. Ik herinner me heel goed dat één der groenteboeren een hond onder zijn kar had die enorm trok, want de kleine Kees Rossewei kon de kar nooit bijhouden en liep altijd op een sukkeldrafje. Andere groentemannen waren Van Laatum uit de Lanen, Arie de Kruijff en vrouw Klarerbeek. Ook Na Verwoerd verkocht groente op de Breedstraat, maar niet langs de deuren. Ze zette elke morgen heel vroeg, bijvoorbeeld om 5 of 6 uur, haar

grote groentetafel buiten op voor haar winkeltje. Ze had namelijk ook een kruidenierswinkeltje, klein en nogal vuil. Haar handen zouden je nooit hebben uitgenodigd iets van haar te kopen. Ook had ze een handeltje in religieuze artikelen en wat speelgoed, dat later werd overgenomen door Mie Broekman. Daar veel waren uit Utrecht moesten komen, bestonden er vaste bodediensten, waargenomen door particulieren. In die tijd Niekerk sr. en Verkuil, later ook Kersten. Beide eersten waren goed beklant en handig in het uitvoeren van vaak vage zakelijke opdrachten. Ze kenden Utrechtse zaken en bedrijven op een prik.

De expeditie te water, vooral op Amsterdam, was in handen van de beurtschippers Van Heezik (zie afbeelding 5), Reimus en Boelhouwer. Later werd dit De Rooy. Ze hadden trekschuiten met een paard aan de lijn. Reimus van de Schippersgracht nam als eerste een hoge motorboot.

Meer straatfiguren: Hangend over de leuning van de brug kon je meestal de dikke, nogal goedige 'Kobus de Bobberd' vinden. Zijn eigenlijke naam was Jac. Schoonderwoerd. Ik weet niet of hij voor de kost wel eens wat anders deed dan kringetjes spugen in de Vecht.

Dan was er de bekende venter van garen, band enz. Kees Wallenstein. Mager met een smal rood gezichtje, helemaal wat schriel, heette hij toch 'Kees dynamiet'. Hij had namelijk eens gezegd die Roomse kerk wel met dynamiet te willen opblazen.

Er waren ook enkele vrouwen die de aandacht trokken. Een zeer gunstige indruk maakte vrouw Van Tricht, aan het eind van de verlengde Kaatsbaan. Ze was arm, ja, maar dat is geen schande. Ze werkte hard als werkvrouw en wasvrouw. 's Morgens heel vroeg op als porster, overdag ventte ze met een wagen met turf en briketten. En haar zoons werden keurig opgevoed. Ze had een water- en vuurwinkeltje. Een graag geziene figuur was Hannes de Beer, waar alleen de jeugd bang voor was vanwege zijn zwaar behaarde en bebaarde kop. Hij was ijzig sterk, maar gelukkig goedig. Dan was er Kleine Daan uit Utrecht. Twee personen in één, een eerste en een verbeterde uitgave. De eerste was een klein en nogal agressief mannetje, vaak dronken. Kwam bedelend door het dorp en werd nagelopen en nageschreeuwd door de lieve jeugd. Dan liep zijn gezicht nog meer paars aan dan het al was. Maar wat gebeurt? Daantje wordt opgenomen door het Leger des Heils. Kleine Daan krijgt het uniform, verkoopt blaadjes en brengt circulaire rond voor het Leger, woont bijeenkomsten bij, drinkt niet meer, trekt zich van de jeugd niets meer aan en ..... wordt eindelijk niet meer door de jeugd geplaagd. Een van de dui- zenden mooie successen van het Leger des Heils.

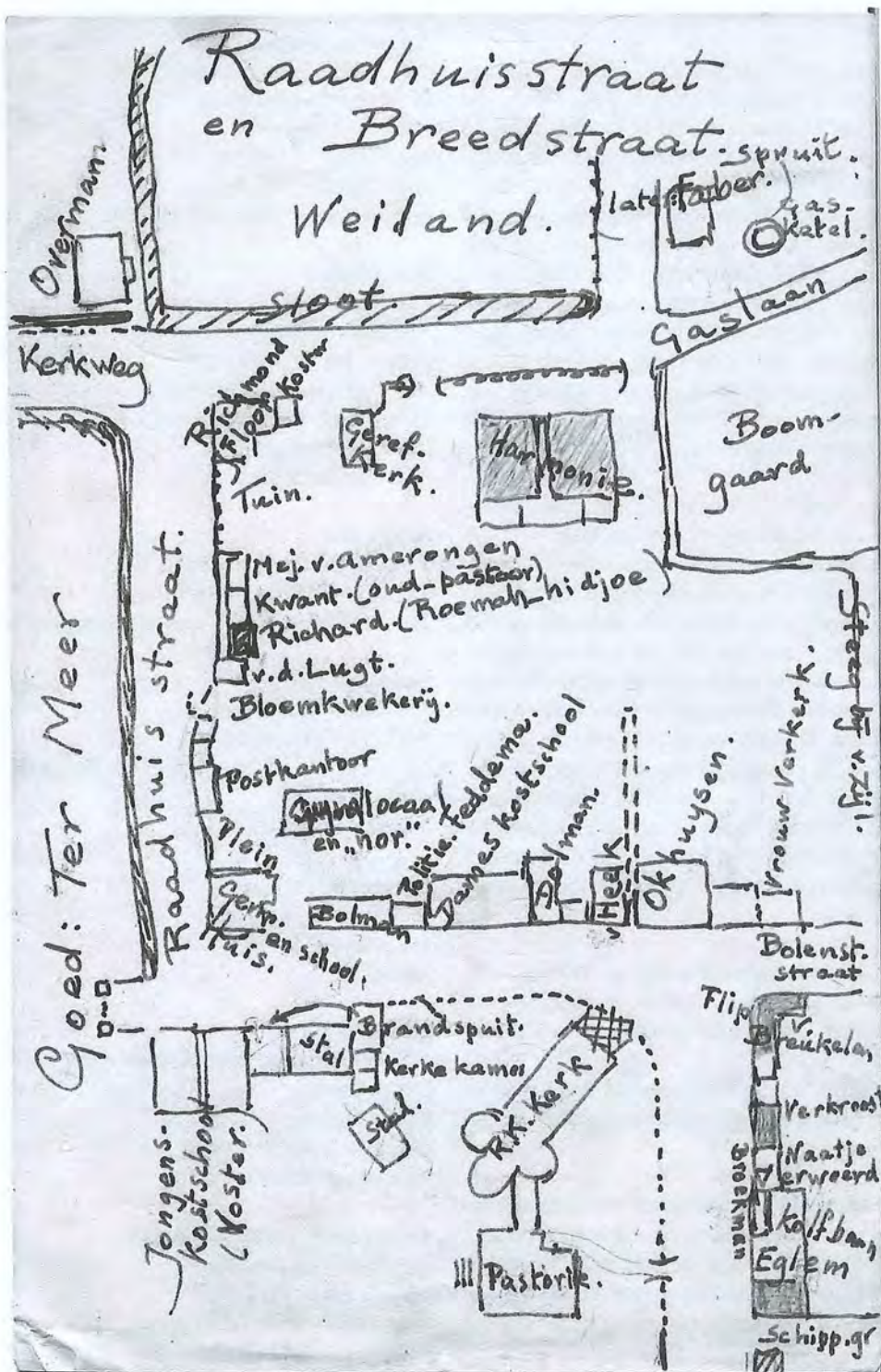
Ik ben nog niet aan het eind van de toenmalige dorpstypen, een soort dat blijkbaar gaat verdwijnen. Een type was namelijk ook Henkie Beumer. Een nogal kleine, mank lopende man met een loens oog. Hij kauwde de hele dag door. Waarop? Kauwgum bestond nog niet. Werk scheen hij niet te hebben en zou hij ook niet kunnen hebben, hij was ontoerekeningsvatbaar. Vanaf de openingsdag van de vistijd kon je hem met zijn hengel aan de Vechtkant zien. Zijn manier van vissen veroorzaakte dat hij niets dan grut kon vangen. Maar hij werd er zo kwaad om, dat hij die visjes de kop afbeet en alles in het water terug smeed.

Minder typisch, maar toch algemeen bekend was Freekie Klein (zie afbeelding 6), familie van de 100-jarige dorpsgenote. Op de Achterdijk, schuin tegenover het schoolpoortje, woonde Mie de Wit. In de Witte Buurt kon Mie de Wit de hele boel op stelten zetten.

Afb. 6 Op 14 juli 1903 werd deze weduwe Klein honderd jaar, haar geboortenaam was Jannetje Stroom. Op haar 46 jaar trouwde zij met C.F. Klein. Op de dag van hun 25-jarig huwelijk overleed haar man. Op haar 100e verjaardag werd een foto gemaakt van alle inwoners van Maarssen van boven de 80 jaar, totaal 23 oudjes.

Wel interessant is dat rond 1900 de geldstandaard zo veel verschilde van tegenwoordig dat we haast van middeleeuwse prijzen kunnen spreken. Een paar voorbeelden ter illustratie. Wat heb ik vaak horen roepen: 12 bossen wortelen om een dubbeltje, 10 kroppen sla om een dubbeltje. De aardappelen kostten zo'n 3 cent per kilo, eieren in het voorjaar 2 à 2,5 cent, 's winters nooit boven 3,5 cent. We gingen

vaak boter halen, puike natuurboter op de boerderij Van Soede genaamd, 't Slijck. Bij Bagatelle 2 gulden per kilo.

Tabak en sigaren!! Als kinderen gingen wij vaak voor grootvader pijptabak halen bij Van Doorn, 50 cent per pond, maar dat was dan ook eerste soort! In de sigarenwinkel kon je horen: voor een dubbeltje sigaren van de 12, van de 10, van de 8, van de 5. Deze laatste waren dus vrijwel de duurste, maar die waren dan ook voor de feestdagen! 2 cent per stuk!! Bijvoorbeeld de 'Gildebroeders'. Enkele keren kon ik me als pas verdienend jongmens sigaren veroorloven van 4 cent per stuk. Maar die moesten apart besteld worden. Zulke heerlijke sigaren worden nergens meer gemaakt. Ik heb er nog 3 kistjes van, prachtig maaksel van dik cederhout met afgeronde hoeken. Helaas zijn ze al 75 jaar leeg!

Mijn vader werd bij abonnement aan huis geschooren. Die weelde kostte hem 3 cent per keer. Haarknippen volwassenen 5 cent, kinderen 3 cent. Bij een groot feest nam moeder altijd een hele kist 'taartjes', gebakjes. De fijnste die banketbakker Van Doorn maakte: 3 cent per stuk, 34 voor een gulden! In mijn jeugd was er een periode dat de dokter mijn moeder aanraadde mij wat mager vlees te laten eten, liefst biefstuk. Ik werd steeds zelf naar de slagerij van Schipperijn gestuurd, 3 huizen bij ons vandaan. Als hij me zag dan wist hij het al, hij sneed een lapje af op de gis, wel eens bijna 1,5 ons in plaats van het gevraagde ons. Prijs altijd 14 cent. Van zulke prijzen zou je tegenwoordig (1967) watertanden en zeker van die biefstuk!!

Of het dan allemaal zo rooskleurig was? O nee, verre van dat. De lonen, vooral van de boerenknechts, waren schandelijk laag en de werkdagen even schandelijk lang. Toch waren die weinig verdienenden tevredener en gelukkiger dan die van tegenwoordig met de gevaarlijk hoge lonen.

Winkels, ambachten en bedrijven, straatnamen van toen. Niet uit het oogpunt van geweldig belang, maar uitsluitend om wat vollediger te zijn noem ik hier, in aansluiting op enkele eerder genoemde bedrijven nog een paar namen:

Bakkers

J. Gerritsen - Kaatsbaan Herengracht
Ter Velde - Kaatsbaan
Van Arkel - Langegracht
H. Vendrig - Kaatsbaan
Peeters - Langegracht
Van 't Hoff - Langegracht
Joop Thiers - Schippersgracht
N. van Velzen - Schippersgracht

Kruideniers

Gijs Weerden - Kaatsbaan
Van Doorn - Langegracht
J. de Pijper - Langegracht
Jan Rikkelman - Achterdijk
H. v. Dorp - Diependaalsedijk
Kerner - Kaatsbaan
Nier van de Oosten - Achterdijk

Slagerijen

W. Schipperijn - Kaatsbaan
Dorresteyn - Achterdijk
Molsbergen (later Tebbens) - Schippersgracht

Schoenmakers

J. Dijkers - Kaatsbaan
Budding - Langegracht
Kees van Doorn (formidabele baszanger) - Achterdijk
Broers - Bolensteinsedijk

Kleermakers

K. Willekes - Kaatsbaan
J. Koelman - Langegracht
Brands ????

Huisschilders

J. v. Willigenburg - werkplaats Achterdijk, woning Langegracht
Gerrit Maurean - Kaatsbaan
Grimm - Langegracht
Nieman - Achterdijk

Loodgieters en koperslagers

B.A. Reith - Kaatsbaan
Spijker - Herengracht
Jan van Deventer - Kaatsbaan

Timmerlieden en aannemers

K. Broertjes - Timmermanslaan

Zwaan - Schippersgracht

W. Boot - Schoutensteeg

Gert de Meij, was ook koster - Bolensteinsedijk

J. Dolman - Breedstraat, nu warenhuis van Reith

W. van Hulst, was ook schepenmaker. Later De Heul, of misschien ook al in 1900? - Driesprong

Metselaars

Van Vulpen - Kaatsbaan

Lamie - Langegracht

H. Hageman - Langegracht

Pos(t) - Schippersgracht

Smederijen

P. Meulemeester, later Schoonhoven - Kaatsbaan

D. v. Dommelen - Bolensteinsedijk

Takke - Langegracht

Manufacturen

Jos en Herman Lammerding - Kaatsbaan

Jütte, later Mette - Langegracht

Mej. van Hulst - Herengracht

Mathot - Kaatsbaan, hoek Achterdijk

Barbiers

Houssart - Langegracht

De Jong - Kaatsbaan, hoek Langegracht

Stalhouders

Willem Boot - Kaatsbaan, hoek Diependaalsedijk

Jan Floor, speciaal ook voor rouwkoetsen al of niet met 'huilebalk' - Bolensteinsedijk

Diverse handwerkers

Schepenmaker: W. van Hulst - Driesprong

Kuiperij: Kuiper - Verlengde Kaatsbaan

Zadelmaker: Krabbendam en Bertus van Rijn

Sigarenmaker: Van Kooten-Niekerk - Kaatsbaan

Horlogemaker: Rietveld - Kaatsbaan

Meubelmaker en antiekhandelaar: Becker - Kaatsbaan

Tabakskerverij: Van Doorn - Langegracht

Mandenmaker: ??? - Bolensteinsedijk

Klompemakerij en houthandel: Beutener - Diependaalsedijk

(met de knechts Miltenburg, v.d. Kant en anderen)

Kunstschilder en etser: W. van Leusden - Diependaalsedijk

Fotograaf: v.d. Haar - Herengracht

Drukkerij: J. Schuileman

Boekhandel: 3 heren Van Heek (bezitters van prachtige oude boeken en plaatwerken o.a over het 'Huis Ter Meer')

Bloemisterij: Van der Lugt, later C.B. van Vulpen

Huis Ter Meer

Maarssen omstreeks 1900 zou Maarssen niet zijn zonder het mooie huis en park van het Huis Ter Meer (zie afbeelding 15).

Zoals op de plattegrond hiernaast is getekend (niet authentiek, maar volgens eigen herinnering) besloeg het geheel een grote rechthoek, ingesloten door de grote bocht van de Vecht, voorts door de tegenwoordige Kerkweg, Raadhuisstraat en Breedstraat. Wat moet dat in zijn rijke tijd een heerlijke bezitting zijn geweest met zijn prachtige, wel wat stijf aangelegde rozentuin, zijn royaal voorplein plus toegangsweg(en?). Zijn slingerende beek en de parkachtige bossen en heesters. Het 17e eeuwse huis had een royale stoep en achter de monumentale voordeur een brede marmeren gang. De daarop uitkomende deuren waren breed, in zwaar eiken uitgevoerd, en in diep reliëf gebeeldhouwd. De tussenliggende wanden hadden een soort smalle marmeren vensterbanken en nissen met grote witte (gipsen) beelden. De kamers waren eigenlijk zalen en de zolder was een hele 'vlakte'. Voor de jeugd vaak een ideaal veld om te fietsen. Dit laatste gebeurde inderdaad, toen het arme Huis Ter Meer ten dode was opgeschreven en al jaren niet meer bewoond (1902). Het jaar daarop werd het gesloopt en het grondgebied verkaveld. De jeugd heeft heerlijk in de bosjes 'ge-indiaand' en geravot, maar in het huis werd niets beschadigd! Wel werd gezegd dat de loden goten al weggehaald waren, maar niet door de jeugd!

Zo schrijvende komen mij steeds meer dingen voor de geest die intrinsiek tot Maarssen behoorden en die hier niet onvermeld mogen blijven. Zo bijvoorbeeld de Maria Dommer Stichting. Van die stichting als daad weet ik vrijwel niets. Een rijke koopmansweduwe, ik meen wonende op Vechtoever, schonk een groot kapitaal aan de zusters van O.L.Vrouw te Amersfoort, om in Maarssen de zorg op zich te nemen voor oude vrouwen. In 1900 hadden deze zus-

ters een gebouw aan de Langegracht. Er behoorde ook een flinke tuin bij en een meisjesschool. Op de benedenverdieping was de helft van het gebouw ingenomen door kamers voor de oude vrouwtjes. Ze werden keurig verzorgd en hun geestelijk verzorging was voor die tijd goed, een kapel in huis. Ze hadden door de blauwe raamhorretjes het gezicht op de Vecht en de passage op de gracht. Geen van beide zal voldoende afwisseling geboden hebben, alleen de Vecht was bij tijd wel gezellig. Het steeds weer voorbijkomende groene Vechtbootje, in de zomer de vrij vele roei- en plezierbootjes waarop men van de mooie Vechtstreek kwam genieten. In de winter vaak de ijssport op de Vecht. Eerst meest kinderen, maar bij even blijvende vorst ook veel volwassenen, compleet met baanvegers en ijsrentjes. Verbeeld ik me dat er toen veel meer vorstdagen waren dan tegenwoordig?

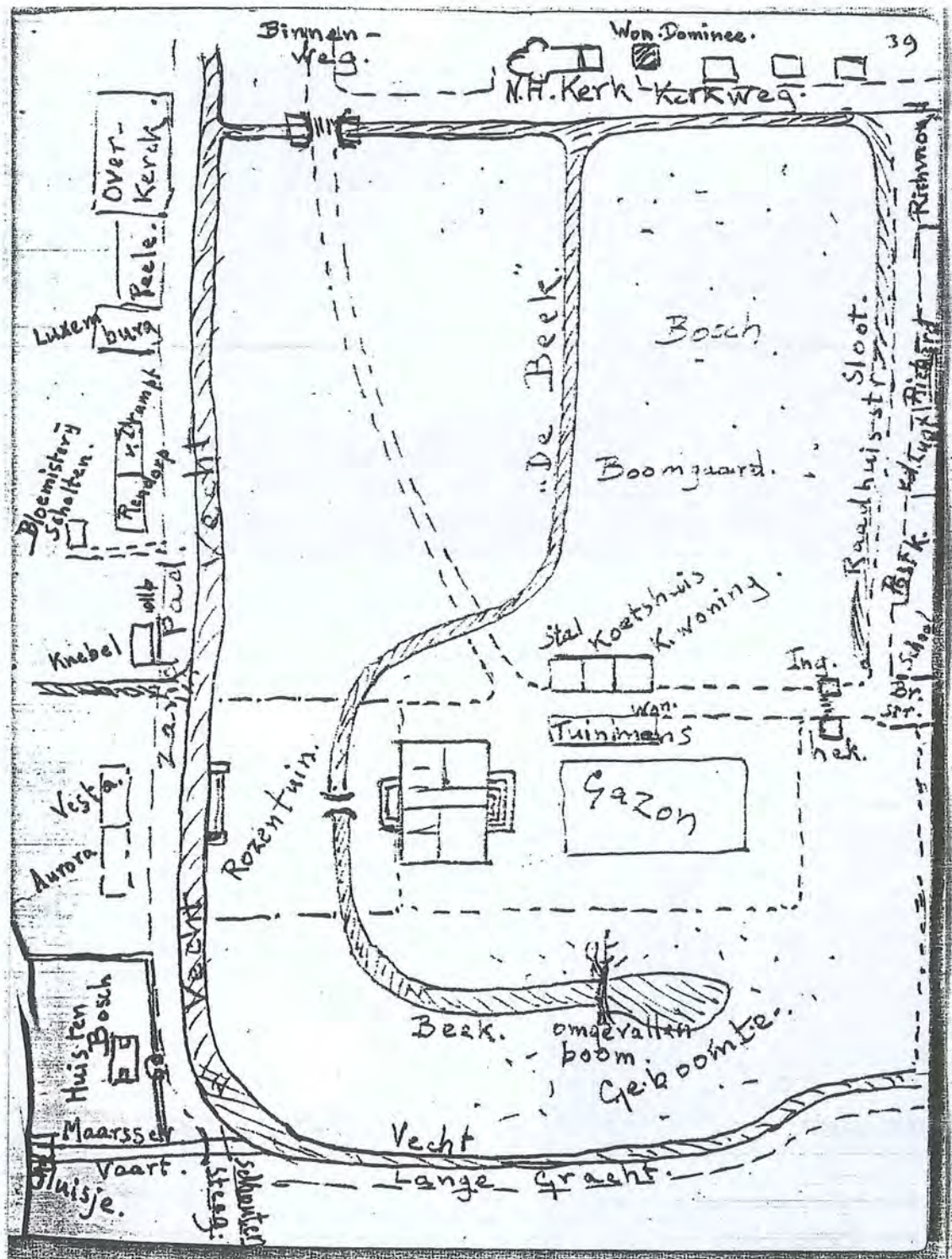
De Vecht kon ook wel eens lastig zijn. En niet wel eens, maar vrijwel jaarlijks. Dan werd het water zo

hoog dat de grachten overstromden en een plankier moest worden uitgelegd om nog enige huizen te bereiken. Zie de foto van de overstromende Vecht, genomen vanaf de Molensteeg in de richting van Raadhoven. De roeier is de heer K. Broertjes, die zijn dochter Ali(ce) moet afhalen en thuisbrengen (zie afbeelding 7). Hun huis was anders niet te bereiken. Zandpad en Timmermanslaan waren geheel overstromd. Onnodig te zeggen dat het voor ieder een grote overlast betekende en velen ondergelopen kelders hadden. Behalve dan voor de jeugd, die er een geweldig verzetje aan had. Wie kon en durfde het verst naar Raadhoven, of verder, te komen?? Ook om brood te halen bij Thiers moest je voorzichtig over een smalle plank, fijn joh! Die bijna jaarlijkse overlast werd later opgeheven toen bij Muiden een stoomgemaal werd gebouwd, die bij hoge Zuiderzeestand het water van de Vecht toch kon lozen door wijde buizen over de sluis.

H.A.A. Reith

Afb. 7 De roeier is de heer K. Broertjes die zijn dochter Ali(ce) moet afhalen en thuisbrengen.

Uit de oude schoenendoos (nr. 39)

Twee foto's waarvan bij één een vraag

De twee foto's bij deze aflevering van 'Uit de oude schoenendoos' hebben slechts één ding gemeen en dat is dat ze beide ingezonden zijn door mevrouw Guus Dekker-Krijnders. De foto van het bruggetje in het Zandpad, met aan de overzijde van de Vecht boerderij 'Het Slijk', is door haar gemaakt in januari 2006. De aanleiding was dat toen

de werkzaamheden werden aangekondigd die het Hoogheemraadschap AGV aan de Machinekade zou gaan uitvoeren. Op de foto zien we één van de uitwateringen van de Bethunepolder die hier onder het bruggetje door uitmondt op de Vecht. Guus schreef me bij de foto: "Dit gaat veranderen! Bewaar deze opname voor jezelf of de HK". Inmiddels zijn de werkzaamheden uitgevoerd en is gelukkig gebleken dat de gevreesde veranderingen nogal mee zijn gevallen. Met hetzelfde weer en een goed oog voor detail zou de foto ook de komende winter weer gemaakt kunnen worden.

Van de tweede foto, gevonden in oude paperassen van Dick Dekker (oud-voorzitter van de HKM), is niets bekend. Daarom een oproep aan de lezers om eens goed naar de foto te kijken en na te gaan of de twee personen, wellicht een Maarssens echtpaar of een broer en zus, bij u herinneringen oproepen. Het lijken mij in ieder geval twee hard werkende mensen, die waarschijnlijk omstreeks 1920 in hun zondagse goed, op de foto zijn gegaan. Graag zouden we dus weten wie deze personen zijn en wanneer en waar de foto is gemaakt.

Hebt u op- of aanmerkingen naar aanleiding van deze rubriek of misschien zelf een voor publicatie geschikte foto, dan wordt u vriendelijk verzocht dit schriftelijk of telefonisch door te geven aan: J.H. Sagel, Van Lingelaan 85, 3602 PB Maarssen, tel: 561457, e-mail: J.H.Sagel@kpn-planet.nl

Over historie gesproken

Het Olde Regthuys

sinds 1657

Eten, drinken

Leuk eten? Leuk eeten?

www.hetolderegthuys.nl

Het Olde Regthuys, Laan van Niftarlake 101
3612 BP Tienhoven, Telefoon 0346 - 23 13 82

TOPKLASSE

SIERO SCHILDERS

Nassastraat 71 Maarssen Tel. 562310

PYGMALION BEELDENE KUNST

**Nederlandse schilderkunst en grafiek van eind 19de eeuw
& beeldhouwkunst van midden 20ste eeuw**

Grote collectie Vechtschilders met werken van
P.J. Lutgers, Nicolaas Bastert,
Fred. Van Rossum du Chattel, Willem van Leusden e.v.a.
Tevens bijzondere boeken over de Vechtstreek o.a.
S. Stopendaal "De Vechtstroom, Van Utrecht tot Muiden,
verheerlijkt door honderd gezichten" (1790),
P.J. Lutgers, "Gezigten aan de rivier de Vecht" (1836)

Open: tijdens tentoonstellingen vrij. t/m zo.-13 tot 17 uur & op afspraak
Langegracht 44 - 3601 AJ Maarssen Tel: 0346-556736 Jaap.Versteegh@Pygmalion-art.com
www.pygmalion-art.com

TWEEWIELER-SPECIALIST

DE HAAN

VERKOOP EN REPARATIE TWEEWIELERS

ONDERDELEN EN ACCESSOIRES.

EIGEN REPARATIE-AFDELING

OPEN MA/T/M VRJ. 8.00-12.30 / 13.30 - 18.00
 VRIJDAG AVOND 19.00/21.00
 ZATERDAG 8.00-16.30
 WOENSDAG GESLOTEN.

NASSAUSTRAT 105
 3601 BD MAARSSSEN
 0346-561615

Nassaustraat 14
 3601 BG Maarssen
 t 0346 - 58 50 30
 f 0346 - 58 50 40
 e ritter@era.nl

www.eraritter.nl

Erwin Ritter en Annemarie Ritter-van Duuren

• aankoop • verkoop • verhuur • taxaties • hypotheek